

Garīdznieki un žurnālisti vienojas par sadarbību

Par latviskuma un garīguma izkopšanu, par baznīcas tradīciju iedzīvināšanu sabiedrībā savstarpējā projekta ietvaros vienojās (pirmajā rindā no kreisās) Līvānu dekanāta dekāns, Rēzeknes — Aglonas diecēzes ģenerālvikārs Pēteris Vilcāns, Daugavpils dekanāta dekāns Aleksandrs Madelāns, Preiļu dekanāta dekāns Jānis Stepiņš, (otrajā rindā) laikraksta «Novadnieks» redaktore Tamāra Elste, Ārdavas un Nīdermuižas draudzes prāvests Jānis Smirnovs, Vārkavas, Jasmuižas un Znotiņu draudzes prāvests Onufrijs Pujats un laikraksta «Novadnieks» žurnāliste Lidija Kirillova. Foto: M.Rukosujevs

27. februārī Preiļos pulcējās rajona katoļu draudžu prāvesti, lai tiktos ar laikraksta «Novadnieks» žurnālistiem un vienojtos par sadarbības projekta realizēšanu.

Preiļu rajona laikraksta «Novadnieks» aicinājumam uzsākt jaunu un plašu projektu, kas būs virzīts uz sabiedrības garīgu izaugsmi un pilnveidošanos, ar Rēzeknes — Aglonas diecēzes bīskapa Jāņa Bula atļauju un svētību atsaucās visi Preiļu rajona katoļu draudžu prāvesti. Uz tikšanos bija ieradušies Daugavpils dekanāta dekāns, Daugavpils sv. Pētera ķēdes un Arendoles draudzes prāvests Aleksandrs Madelāns, Vārkavas, Jasmuižas un Znotiņu draudzes prāvests Onufrijs Pujats, Kalupes, Dubnas, Nicgales, Ārdavas un Nīdermuižas draudzes prāvests Jānis Smirnovs, Preiļu dekanāta dekāns, Preiļu un Riebiņu draudzes prāvests Jānis Stepiņš un Līvānu dekanāta dekāns, Līvānu draudzes prāvests, Rēzeknes —

Aglonas diecēzes ģenerālvikārs Pēteris Vilcāns.

Kā tikšanās sākumā teica laikraksta «Novadnieks» redaktore Tamāra Elste, pašlaik mūsu valsts un laicīgā vara nespēj nodrošināt savai tautai likumību, taisnīgumu un ticību drošai nākotnei. Gaišās cerības, ko lolojām, iesvētot pirmos brīvās Latvijas sarkanbaltsarkanos karogus, ir zudušas. To vietā daudzviet nākušas bailes, posts, izmisums un dvēseles tukšums.

Pašlaik arvien svarīgāka loma ir cilvēku, īpaši jaunatnes, garīgajai audzināšanai. Par to varam pārliecināties ikdienā — liela daļa sabiedrības degradējas, grimst izvīrtībā, alkātībā pārlietu lieto alkoholu, narkotikas, arvien pieaug likumpārkāpumu skaits. Mātes pamet bērnus, pieaug abortu skaits. Tas nozīmē, ka garīgās

vērtības kļuvušas mazsvarīgas.

Baznīca un laikraksta redakcija ir vienīgās vietas, kur jebkurš cilvēks var nākt ar pārliecību, ka netiks atraidīts, ka viņam palīdzēs. Uz redakciju nāk tad, kad citur nav varējuši atrast palīdzību savu ikdienas problēmu risināšanā, uz baznīcu nāk atvieglot savas dvēseles no grēku nassas, meklēt mierinājumu dzīves visgrūtākajos brīžos.

Nopietnu pārdomu rezultātā ir radies lēmums kopīgi gādāt par mūsu rajona iedzīvotāju garīgumu. Presei piešķir rakstītā vārda spēks. Katoļu baznīcai nozīmīga loma Latgales iedzīvotāju gara spēka stiprināšanā bijusi jebkuros laikos, pat tad, kad baznīca noliedza un vajāja. Ceram, ka, saliekot kopā mūsu idejas un pieredzi, izdosies veidot publikāciju ciklu, kas palīdzēs lasītājiem pilnveidoties, kļūt zinošiem, gudriem, sēnālas no gaudiem izvērtēt protošiem. Tāds ir šī projekta mērķis.

Ceram, ka mūsu pulkam piebiedrosies izglītības darbinieki, sabiedrisko organizāciju pārstāvji, draudžu aktīvistu un visi, kas uzskata, ka Latgale nav pelnījusi, ka tās cilvēkiem uzspiež bezcerības zīmogu. Latgale ar balto Aglonas baziliku sirdi joprojām ir reģions, kur cilvēki visvairāk saglabājuši ticību Dievam, kur ir visspēcīgākās reliģiskās un kultūras tradīcijas.

Pēc Daugavpils dekanāta dekāna, Arendoles draudzes prāvesta Aleksandra Madelāna priekšlikuma tika nolemts projektu nodot Sv. Jāzēpa aizbildniecībā. Tāpēc «Novadniekā» pirmās plašākās publikācijas par garīgām tēmām iznāks 16. martā — Vissvētākās Jaunavas Marijas līgavaņa dienas priekšvakārā. Lasītāji, ceram uz jūsu atsaucību un ieinteresētību.

Tamāra Elste,
laikraksta
«Novadnieks» redaktore
Lidija Kirillova,
žurnāliste

Iepazīstieties ar
5., 6. un 7. lappusē publicēto
**Preiļu rajona vides
veselības stāvokļa
pārskatu.**

Jūsu domas un idejas,
ko iesniegsiet Preiļu rajona padomē,
palīdzēs izstrādāt projektu
investīciju piesaistei labvēlīgas
dzīves vides radīšanai rajonā.

ZIŅAS

Preiļos nodibināta partijas «Jaunais laiks» atbalsta grupa

Preiļu iedzīvotāji izteikuši savu atbalstu jaundibinātajai partijai «Jaunais laiks» — nodibināta atbalsta grupa 10 cilvēku sastāvā. Grupas koordinators ir uzņēmējs Jānis Teilāns. Vakar partijas «Jaunais laiks» atbalsta grupa tikās, lai pārrunātu organizatoriskos jautājumus par biroja atrašanās vietu, kontakttelefoniem un tuvākajiem uzdevumiem.

Rajonā viesojas Latvijas pašvaldību izpilddirektori

1. martā Līvānos un Preiļos bija ieradušies Latvijas pašvaldību izpilddirektori. Pēc iepazīšanās ar pašvaldību izpilddirektoru asociācijas valdes lēmumiem viņi apmeklēja Straumes HES un SIA «LETTGLAS» stikla muzeju. Sanāksmes turpinājumā Preiļu rajona padomē par rajona attīstību un dalību projektos un programmās kolēģiem stāstīja rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore, bet ar Preiļu novada ekonomiskās, sociālās un komunālās attīstības aktualitātēm iepazīstināja novada domes priekšsēdētāja vietnieks Vladimirs Ivanovs. Noslēgumā izpilddirektori apskatīja atjaunoto Preiļu pilsētas stadionu, iepazīnās ar rajona bērnu un jauniešu centru un Preiļu 1. pamatskolu. Diena Preiļu rajonā noslēdzās ar kultūras un atpūtas programmu Riebiņu kultūras namā.

Atrod naudu asins donoru atbalstam

26. februārī notikušajā Preiļu novada domes sēdē pieņemts lēmums piešķirt 200 latus asins donoru atbalstam. Šie līdzekļi atrasti domes budžeta sadaļā «Pārējā ekonomiskā darbība». «Novadnieks» 16. februārī rakstīja, ka novada domes ārkārtas sēdē 15. februārī deputātu vairākums noraidīja no savienības «Latvijas ceļš» domē ievēlēto deputātu priekšlikumu asins donoru kustības novadā atbalstam piešķirt 400 latus. Atkārtoti par donoru finansējumu dome lems šī gada jūlijā.

Preiļu novada domē neparedzēts gadījums — informatīvs izdevums

Neskatoties uz to, ka Preiļu novada dome asins donoru atbalstam pat pēc ārkārtas sēdes un ilgiem strīdiem nav varējusi atrast prasītos 400 latus (piešķirti tikai 200 lati — *skat. informāciju iepriekš*), ka noraidīts priekšlikums palīdzēt Preiļu slimnīcai, kuras apkalpes zonā ietilpst arī Preiļu novads, ka pašvaldība joprojām nav izpildījusi vairākas savas saistības ar uzņēmējiem, no budžeta sadaļas neparedzētiem gadījumiem (2002. gadā šim nolūkam atvēlēti 18 103 lati) 2000 latus jeb 11 procentus domnieki atvēlējuši informatīvā izdevuma veidošanai, lai nodrošinātu informāciju pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošām un strādājošām personām. Plānots, ka informatīvais izdevums iznāks reizi mēnesī latviešu un krievu valodā. Atbildīgā par šo izdevumu, Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Ilga Eglīte informēja «Novadnieku», ka pirmais numurs varētu iznākt marta vidū.

Speciālisti aicina uz tikšanos cūkkopjus

5. martā pulksten 10.00 Lattelekom zālē Preiļu lauksaimniecības konsultāciju birojs rīko semināru cūkkopībā. Par jaunākajām cūkkopības attīstības tendencēm un svarīgākajām atziņām cūku ēdināšanā zemniekiem stāstīs Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centra vadošā speciāliste cūkkopībā Anita Leitāne. Būs arī aktuāla informācija par lauksaimniekiem izvirzītajām prasībām dzīvnieku labturībai un to izpildi.

NACIONĀLĀS ZINAS

Repšes partijas reitings aug

Einara Repšes vadītā partija «Jaunais laiks» februārī sasniegusi savu līdz šim augstāko reitingu, pārliecinoši apsteidzot PCTVL, trīs valdību veidojošās partijas un LSDSP, kas pašlaik ir tikai sestajā vietā, liecina firmas «Latvijas fakti» aptauja. Ja Saeimas vēlēšanas notiktu jau rīt, 19,1 procents aptaujāto pilsoņu balsotu par «Jauno laiku», apvienībai PCTVL būtu divas reizes mazāk piekritēju. Pēc aptaujas datiem, no līderiem nedaudz atpaliek savienība «Latvijas ceļš», par kuru balsotu 9,1 procents pilsoņu.

Iebraucot Lietuvā, būs jāpērk apdrošināšanas polises

Lietuvas valdība nolēmusi savā teritorijā atļaut iebraukt tikai automašīnām, kuru vadītāji iegādājušies Lietuvā derīgas auto vadītāja civiltiesiskās apdrošināšanas polises. Latvijas autobraucējiem tas rada lielas problēmas, jo kaimiņvalstī derīgas polises minimālais termiņš ir 15 dienas, kaut gan valsts teritoriju iespējams šķērsot apmēram četrās stundās. Piedevām ārzemniekiem polises cenu tarifi ir augstāki nekā Latvijas pilsoņiem. Ministru prezidents Andris Bērziņš Palangā, tiekoties ar savu Lietuvas kolēģi, cer pārrunāt problēmas, ko rada civiltiesiskās apdrošināšanas ieviešana Lietuvā.

Aizkulisēs apspriež Latvijas televīzijas vadītāja kandidātus

Pēc Latvijas televīzijas (LTV) darba grupas lūguma Nacionālā radio un televīzijas padome nolēmusi pagaidām vēl neizsludināt konkursu uz LTV ģenerāldirektora vietu. Kā raksta «Rīgas Balss», šī lēmuma pamatā ir LTV darba grupas prasība padomei pirms tam «skaidri formulēt nostādnes par LTV uzņēmējdarbības principiem, finansēšanas modeļiem». Tikmēr aizkulisēs jau apspriež potenciālos amata kandidātus, kuru, pēc neoficiālām ziņām, esot jau astoņi, to skaitā bijušais Privatizācijas aģentūras ģenerāldirektors Jānis Naglis, pazīstamie žurnālisti Sandra Veinberga un Jānis Domburs, Privatizācijas aģentūras padomes loceklis Jānis Gavars, Nacionālās radio un televīzijas padomes vadītājs Ojārs Rubenis un citi.

Iedzīvotāji neuzticas sociālajai apdrošināšanai

Latvijā iedzīvotāju uzticēšanās valsts sociālās apdrošināšanas sistēmā pēdējos gados nav būtiski mainījies un kopumā šo sistēmu kā neuzticamu vērtē 50 procenti iedzīvotāju, secināts pēc Labklājības ministrijas pasūtījuma tapušajā pētījumā. Dati liecina, ka kopumā kā uzticamu valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu vērtē 36 procenti iedzīvotāju. Pētījumā arī noskaidrots, ka joprojām lielākā daļa — 84 procenti — Latvijas iedzīvotāju kā netaisnīgu vērtē pensijas sistēmu.

Naturalizācijas eksāmenu vēros videokamerās?

Lai turpmāk novērstu Naturalizācijas pārvaldes (NP) darbinieku kārdinājumu izmantot savu dienesta stāvokli un par nelegālu atļūdzību palīdzēt pilsoņības pretendentiem nokārtot naturalizācijas pārbaudījumus, NP izveidotā īpaša komisija ierosinājusi automatizēt vairākas darbības eksāmena laikā, eksāmena telpā ierīkot videonovērošanas iekārtas, kā arī grozīt Pilsoņības likumu, paredzot viltus ceļā iegūto pilsoņību atņemt ar apgabaltiesas lēmumu.

Ziņas sagatavoja T.Elste

PREIĻU RAJONA PADOMĒ

Par līgumu laušanu ar z/s «Baibas»

Izskatot maksātnespējīgās un likvidējamās z/s «Baibas» administratora S.Agafonova iesniegumu un pretenziju, Preiļu un Līvānu novada domes priekšsēdētājiem atturoties, rajona padome nepieņēma lēmumu par cesijas, kā arī aizdevuma līguma laušanu starp Preiļu rajona padomi un z/s «Baibas» (īpašnieks Henriks Vibornais). Tika noraidīts arī priekšlikums atmaksāt z/s «Baibas» Ls 4500, ko tā samaksājusi Preiļu rajona domei saistībā ar noslēgto cesijas līgumu.

Par Izglītības pārvaldes reģionālo datorcentru

Jaunā redakcijā ir apstiprināts Preiļu rajona izglītības pārvaldes reģionālā datorcentra nolikums. Apstiprināti reģionālā datorcentra sniegtie maksas pakalpojumu veidi un izcenojumi.

Par pamatbudžeta un speciālā budžeta izpildi

Apstiprināta Preiļu rajona padomes 2001. gada pamatbudžeta ieņēmumu izpilde —

Ls 1 185 064. Apstiprināta arī rajona padomes pamatbudžeta izdevumu izpilde — Ls 1 183 891.

Apstiprināta Preiļu rajona padomes 2001. gada speciālā budžeta ieņēmumu izpilde par summu Ls 265 674, kā arī izdevumu izpilde par summu Ls 266 180 un līdzekļu atlikumu uz gada beigām kopumā par Ls 38 561.

Štatus nepapildina

Deputāti nepiekrita Preiļu rajona Izglītības pārvaldes štatu palielināšanai, iekļaujot štatu sarakstā sadaļu «Saimniecības daļa» ar 0,5 slodzi auto vadītājam ar amat algu Ls 75 mēnesī. Deputātu vairākums uzskatīja, ka, atbalstot štatu palielināšanu, viņi atkāptos no rajona padomē savulaik pieņemtā lēmuma par Izglītības pārvaldes reorganizāciju.

Maksa par sniegtajiem pakalpojumiem

Apstiprināti Preiļu rajona uzņēmējcentra maksas pakalpojumu veidi un to izcenojumi. Pakalpojumu veidi: kopēšana, printēšana, dokumentu iesiešana, skenēšana, vizītkaršu, bukletu izgatavo-

šana, interneta izmantošana. Ieņēmumus no uzņēmējcentra sniegtajiem maksas pakalpojumiem ieskaitīs rajona padomes pamatbudžetā.

Par rajona padomes pilnvarnieku

Nolemts izvirzīt Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas galveno speciālisti Aiju Bitinas Preiļu rajona padomes kapitāla daļu pārvaldei SIA «Latgales Tūrisma biznesa institūts».

Izvērtē pielautos pārkāpumus Trīsvaigžņu sporta spēļu sagatavošanā

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Valsts kontroles Pašvaldību revīzijas departamenta 2001. gada 14. novembra vēstuli rajona padomes priekšsēdētājam A.Soldānam par valsts revidentes I.Ceriņas veikto pārbaudi sporta klubā «Cerība», kur konstatēta SK «Cerība» nolikuma neievērošana un vienpersoniska (bez saskaņošanas ar rajona padomi) līguma noslēgšana par stadiona tribīnu kapitālo remontu Ls 55 575,32 apmērā, rajona padome nolēma pieņemt zināšanai rajona pado-

mes izveidotās darba grupas ziņojumu. Līdz rajona padomes marta sēdei sagatavot grozījumus Izglītības pārvaldes nolikumā. Nepieciešamības gadījumā visām rajona padomes pakļautības iestādēm pārskatīt un izdarīt grozījumus nolikumā atbilstoši likumdošanai.

Par trakumsērgas profilaksi un likvidāciju

Lapsas saslimšana ar trakumsērgu konstatēta Preiļu novada Aizkalnes pagasta centrā «Raudovkā». Apdraudētās teritorijas — Aizkalnes pagasta centra apdzīvotās vietas Zīmeļi, Vingri, Vucāi, Biubāni, Aizkalne, Madejevka, Kalvāni, Raipole, Leonpole, Pūdzi. Skartajā puļī un apdraudētajās teritorijās tiks veikti visi nepieciešamie pasākumi saskaņā ar Pārtikas un veterinārā dienesta Preiļu pārvaldes izstrādāto plānu.

Rajona padome pieņēma lēmumu izbeigt trakumsērgas profilaksi un likvidācijas pasākumus Silajāņū, Saunas un Aglonas pagastā.

Pēc rajona padomes sēdes protokola sagatavoja G.Kraukle

Žurnālista piezīmes uz sēdes protokola malām

Lasītājam, kurš izlasījis materiālu par kārtējā rajona padomes sēdē lemtu, varētu šķist, ka jautājumu lemsana rit viegli un raiti, bez zemūdens akmeņiem un skarbām vārdū pārmaiņām. Patiesībā, vērojot deputātu darbu no malas, jāteic, ka sēde brīžiem atgādina komēdiju, brīžiem traģikomisku farsu.

Debates izraisīja jau pirmais darba kārtības jautājums par līgumu laušanu ar maksātnespējīgo uzņēmumu saimniecību «Baibas» un par to, vai rajona padomei būtu jāatmaksā Ls 4500, ko z/s «Baibas» tai samaksājusi saistībā ar 1995. gadā noslēgto cesijas līgumu. Te nu domas dalījās, jo, raugi, audita ziņojumā ieteikts, ka padomei nebūtu ieteicams uzņemties finansālu atbildību šajā sakarā. Bija arī pretējs viedoklis (balsojums pierādīja, ka to pauda pagastu padomju vadītāji), ka minētā summa z/s «Baibas» īpašniekam ir jāatmaksā, jo tā tomēr ir viņa nauda. Principa balsojumā, kā to pēc tam nodēvēja z/s

«Baibas» īpašnieks Henriks Vibornais, atturējās Preiļu un Līvānu novada vadītāji. Ar to pietika, lai lēmums netiktu pieņemts.

Uzņēmējs H.Vibornais savā «pēdējā vārdā» skaudri un patiesi tautas kalpiem atgādināja, ka «uzņēmējā daudzi saskata suni, kuram var spert ar kāju, daudzi — govi, kuru var slaukt, bet tikai retais atceras, ka viņš ir zirgs, kurš velk smagu vezumu.» Uzņēmējs pauda savas pārdomas, kas radušās vairāku mēnešu laikā, kamēr rajona padomē lēma viņa jautājumu, mēģinot to kā bumbu no vieniem vārdiem uz otriem un baidoties te no vienas, te no otras rajona mērogā šķietami ietekmīgas personas, te no audita vai valsts kontroles. Pirms atstāt sēžu zāli, viņš izteica savu neizpratni par to, ka tūkstošiem latu no rajona padomes naudas nav zēl tērēt, piemēram, skolotāju kora dalībnieku braucienam uz Franciju un dārgu fraku šūdināšanai, bet tajā pašā laikā bez līdzekļiem paliek slimnīcas, cilvēkiem nav naudas iztikai. Nu ko, acimredzot tā atsevišķu pašvaldību vadītāji izprot atbalstu vietējiem uzņēmējiem un

nodokļu maksātājiem.

Jautājumā par līdzekļu piešķiršanu diskusija izvērtās saistībā ar datortomogrāfa iegādi Preiļu slimnīcai. Tās direktors J.Anspoks apelēja pie deputātu jūtām, atgādinot, ka neviens nav pasargāts no traumām un autokatastrofām un ka šīs diagnostiskās aparatūras esamība vai neesamība daudzos gadījumos var būt liktenīga, kad runa iet par cilvēka dzīvību. Deputāti interesējās, kad un vai vispār aparatūra sevi atpelnīs, vai tāda būs nepieciešama lokālā slimnīcā. (Tajā pašā laikā Preiļu kultūras nama atjaunošanai rajona padome piešķirusi 14 000 latu). Preiļu novada priekšsēdētājs Jāzeps Šņepsts, balsojumu nesagaidījis, sēdes zāli atstāja. Deputāti kļuva manāmi aktīvāki un runīgāki, ko atzina arī paši, izsakot pašpāretumu par to, ka atsevišķu personu klātbūtnē daudzi no viņiem jūtas sasaistīti un baidās izteikties. Pagastu vadītāji ar sarūgtinājumu atzina arī to, ka rajona padomē balsojumu ietekmē tikai divas personas — J.Šņepsts un V.Gercāns, kuri balsojumā pārstāv lielākās pašvaldības, — bet

pārējo «roku cilāšana» būtībā ir bezjēdzīga, jo ietekmēt tik un tā neko nevar.

Komiska izvērtās situācija attiecībā uz Trīsvaigžņu spēļu sagatavošanas pasākumiem un to gaitā konstatētajiem pārkāpumiem. Stadiona tribīnu remonta darbu izpildes līgumu izvērtēja darba grupa, kura ierosināja izteikt rājienu SK «Cerība» direktoram I.Babrim, kurš nav ievērojis SK «Cerība» nolikumu un vienpersoniski parakstījis minēto līgumu bez saskaņošanas ar rajona padomi, kā arī piezīmi Izglītības pārvaldes vadītājam A.Zagorskim, kura vadītās iestādes pakļautībā atrodas SK «Cerība» un kuram jāuzņemas atbildība par notikušo. Deputātiem par sarūgtinājumu Darba likumdošanas kodekss paredz, ka, lai izteiktu disciplinārsodu, jebkurš ar darba pienākumu izpildi saistīts pārkāpums jāfiksē 6 mēnešu laikā, bet sods jāpiemēro 1 mēneša laikā no konstatējuma brīža. Tā kā šie termiņi ir nokavēti, tad arī soda piemērošana šīm personām vairs nebija iespējama.

G.Kraukle

NOVADNIEKS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta.

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@apollo.lv

Tālr. 1-53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei).

1-53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana).

1-53-07058, 1-53-07059 (žurnālistiem). Fakss 1-53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Laikraksts iznāk astonas reizes mēnesī (trešdien, sestdien).

INFORMĀCIJA, REDAKCIJAS SLEJA

Vai PHARE 2000 līdzekļi nonāks līdz Preiļu rajonam

25. februārī Preiļu rajona padomē pašvaldību vadītājiem, attīstības plānotājiem un uzņēmējiem tika rīkots seminārs par iespējām piesaistīt PHARE 2000 līdzekļus. Informāciju sniedza Latgales Reģionālās Attīstības aģentūras direktore Inga Goldberga, projektu eksperti Inna Kukare un Lauri Laakso, kā arī Preiļu rajona padomes izpilddirektore Aina Pastore un attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs.

● **Vispirms ir jābūt skaidrai idejai, tad varēs lūkot, no kuras puses tai ķerties klāt, lai projekts tiktu atzinīgi novērtēts un finansēts, uzskata eksperte Inna Kukare.**

● **Gatavojot projektus, pašvaldībām jāpatur prātā, kā tie ietekmēs dzīvi visā reģionā, semināra klausītājus centās pārliecināt Latgales Attīstības aģentūras direktore Inga Goldberga un projektu eksperts Lauri Laakso. Foto: M.Rukosujevs**

Par iespējām saņemt līdzekļus Latvijā runāts jau vairākus gadus. Ministru kabinets ir izskatījis PHARE vadlīnijas, tās nodotas izvērtēšanai Eiropas Komisijai. Laiks ieceru īstenošanai ir ļoti ierobežots. Līdz 15. martam Latgales Attīstības aģentūrā ir jāapkopo PHARE projektu idejas, bet projektu pieteikumu iesniegšanai Finanšu ministrijā pēdējais termiņš ir 13. maijs. Nedaudz vairāk kā divos mēnešos ir jāpaveic liels un smags darbs, kurā vēl ir daudz neskaidrību, atklājot mināru, teica Preiļu rajona domes izpilddirektore Aina Pastore. Projektu ilgums — 2003. gada 1. oktobris, kad visām aktivitātēm jābūt galā.

Kopējā summa, ko Latgalei piedāvā apgūt PHARE ietvaros, ir 6 837 000 eiro. Lai finansējums tiktu izmantots pēc iespējas lietderīgāk, noteikts, ka minimālais granta apjoms nedrīkst būt mazāks par 375 tūkstošiem eiro. Tas nozīmē, ka vairākus nelielus projektus ieteicams apvienot vienā, lai sasniegtu nepieciešamā finansējuma apjomu. Maksimālais projekta finansējums noteikts 1 875 000

eiro apmērā. Noteikts, ka PHARE līdzekļi nedrīkst pārsniegt 75 procentus projekta finansējuma, nacionālais līdzfinansējums paredzēts 15 procentu apmērā, ne mazāk kā 10 procenti — reģionālais līdzfinansējums.

Šo PHARE līdzekļu izmantošanai projektus var iesniegt tikai Latgales pašvaldības. Viena no svarīgākajiem priekšnoteikumiem — stabili finansu avoti, kā arī pašvaldības līdzfinansējums no nākamā gada budžeta līdzekļiem. Projektu partneri var būt Latgales uzņēmumu asociācijas, izglītības iestādes, kā arī strādnieku pārstāvju organizācijas no Latgales rajoniem.

Gatavojot pieteikumus, jāņem vērā arī Eiropas Komisijas prasības par projektu atbilstību konkrētām nozarēm: informāciju tehnoloģijas pakalpojumi, ķīmiskā rūpniecība, kokapstrāde, mašīnbūve. Eiropā uzskata, ka tik šaurš piedāvāto nozaru loks nepieciešams, lai līdzekļi tiktu izmantoti pēc iespējas koncentrētāk un rezultāts ātrāk apjaušams.

Projektu pieteikumiem tiek

piedāvāti sekojoši aktivitāšu veidi: cilvēkresursu attīstība (aktivitātes, kas veicina izglītību), uzņēmējdarbība infrastruktūrā (objektiem simtprocentīgi jāpieder valstij vai pašvaldībām), atbalsts uzņēmējdarbībai (konsultatīviem pakalpojumiem un uzņēmējdarbības prasmju attīstībai vai modernizācijai).

Projektu finansējumā paredzēts iekļaut to realizācijas tiešās izmaksas. Liels atvieglojums būs iespēja segt personāla izmaksas (algas un sociālās apdrošināšanas maksājumi), kā arī braucienu un uzturēšanās izmaksas personālam, kas piedalīsies projektā. Kā tiešās izmaksas tiek uzskatītas iekārtu iegādes un pakalpojumu izmaksas ar nosacījumu, ka tās atbilst tirgus likmēm, patērīga preču un piegāžu izmaksas, ar apakšlīgumu slēgšanu saistītie izdevumi, izmaksas, kas izriet no līguma nosacījumiem (audits, informācijas izplatīšana, projekta novērtējums), kā arī nodokļi (izņemot PVN).

Semināra dalībnieki tika iepazīstināti arī ar stingro kārtību, kāda noteikta projektu pieteikumu iesniegšanai un nepieciešamajiem pavad-

dokumenti, kuru būs pavisam 12, bet projektiem, kas saistīti ar investīcijām, vēl papildus trīs pavaddokumenti. Pēc projektu iesniegšanas notiks to sākotnējā pārbaude Finanšu ministrijā, pēc kuras vēl būs iespējams izlabot pieļautās kļūdas.

Latgales Attīstības aģentūras darbinieki jau marta vidū vēlas redzēt projektu pieteikumu pirmos uzmetumus. To tālākā izstrādē pašvaldībām palīdzēs aģentūras speciālisti un pieaicinātie eksperti. Ja nekavējoties nesāksim strādāt PHARE projektu sagatavošanā, arī uz turpmākām iespējām saņemt Eiropas naudu vairs nebūs nekādu cerību, informatīvā semināra dalībniekiem teica Latgales Attīstības aģentūras direktore Inga Goldberga. Tāpēc pašvaldību vadītājiem un plānotājiem jāpārdomā, kādas būs sekas, ja «Latgales tagad nobīsies un atteiksies». Taču vairums semināra klausītāju bija vienprātīgi, ka tikt pie PHARE naudas nebūs viegli, jo daudzas neskaidrības rada administratīvi teritoriālās reformas gausā gaita un pašvaldību līdzfinansējuma trūkums.

L.Kirillova

Palīdz lauku uzņēmējam iegūt mārketinga zināšanas

Trīs dienas ilgos kursus Rožupes pagasta iedzīvotājiem bija iespēja apgūt mārketinga (tirgzinības) galvenos principus.

Tā bija pirmā lauku uzņēmēju grupa, kas mācījās bezmaksas kursus projekta «Mārketinga kursi lauku uzņēmējiem» ietvaros. Tas ir kārtējais sabiedriskās organizācijas «Preiļu-Sieviešu klubs» projekts, kas tiek realizēts ar ASV vēstniecības Demokrāti-

jas komisijas Mazo grantu programmas finansējumā.

Kursu organizēšanā palīdzēja arī Līvānu novada Rožupes pagasta teritoriālās komitejas priekšsēdētājs Viktors Kūka, kursu koordinatore Valija Vaivode, pagasta bibliotēkas darbinieces.

Līdzīgi trīs dienu kursi paredzēti arī citos rajonu pagastos martā, aprīlī un maijā. Dažas Rīgas firmas mārketinga kursus piedāvā par augstām cenām, bet Preiļu rajona zem-

niekiem, uzņēmējiem un citiem interesentiem šī ir iespēja šādos cursos piedalīties bez maksas. Kursos tiek sniegtas zināšanas par mārketinga pamatelementiem — precī vai pakalpojumu, cenu, sadales kanāliem, virzišanu tūgū. Tiek apskatītas tirgus izpētes metodes, preces dzīvescikla posmi, mārketinga stratēģijas izstrādāšana, preču noformēšanas un reklāmas aspekti, mārketinga psiholoģija. To māca kvalificēta mārketinga

pasniedzēja no Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Ekonomikas fakultātes maģistre Irēna Baraškina.

Kā pastāstīja projekta vadītāja, ekonomisko zinātņu doktore Elita Jermolajeva, ASV vēstniecības darbinieki, kas atbalstīja šo projektu, uzsvera, ka ļoti bieži labas preces, ko saražojuši, piemēram, Latgales zemnieki, netiek atbilstoši realizētas tieši mārketinga zināšanu trūkuma dēļ.

L.Rancāne

NOVADNIEKS

Jūsu jautājumus un ierosinājumus katru darbdienu uzklaušim pa tālr. 1-53-07056.

Gatavojieties, pussausais nāk!

Pa otram lāgam apspriežot grozījumus Alkohola aprites likumā, Saeimas deputāti atbalstīja alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības aizliegumu naktīs. Deputāti rūpēs par tautas skaidro prātu, kas nopietni apdraudēts no alkoholisma smagā posta, nosprieda, ka no desmitiem vakarā līdz astoņiem rītā grādīgos dzērienus nevarēs iegādāties veikalos. Tas būs iespējams tikai bāros, restorānos, kafējnicās un klubos un tikai izlejāmā veidā.

Piekrītu, ka alkoholisma liga izpostījusi un turpina postīt neskaitāmas ģimenes, tauta strauji degradējas, tādēļ būtu tikai apsveicami, ja pie lietas ķertos likumdevēji, bet ne jau ar tik naivām metodēm. Nav vēl aizmirsušies tie laiki, kad dzeršana vispār bija noliegta ar likumu un saviesīgos pasākumos istā dzīve ritēja zem galda, kur tika jaukts un maisīts, lai pēc tam apreibinošos dzērienus rātņi malkotu no kafijas tasītēm. Vai kādu šāds aizliegums atturēja no dzeršanas?

Kā teica Saeimas deputāts Pēteris Tabūns, «tauta dzēra, dzer un dzers». Primitīvais ierobežojums ir tas pats, kas ar likumu aizliegt cilvēkiem ēst pēc sešiem vakarā, jo tas nav veselīgi. Žēl, ka neviens no tiem, kas izdod likumus, nav aizdomājies, kāpēc tauta dzer un nodzeras. Neformālā sarunā kāds komersants atzina, ka ap viņam piederošo uzņēmumu vien dislocējušās un veiksmīgi darbojas astoņas «točkas». To zina visi, tāpat kā zina, ka šīs ļoti apmeklētās vietas darbojas nelegāli. Un atkal neviens nejaudā, kāpēc. Kāpēc Rīgas centrālā tirdzniecības skan pazīstamās frāzes «spirķik, sigareti»? Kāpēc tāpat kā Rīgā, Jelgavā vai Cēsīs, arī Preiļos un Līvānos labs bizness ir narkotiku tirdzniecība? Process netraucēti rit savu ierasto gaitu. Un simtiem miljonu latu aizplūst garām valsts kasei. Pieļauju, ka tas ir tāpēc, ka nelegālais bizness baro partijas, kas ir pie varas, un deputāti paši ir šī biznesa sastāvdaļa vai «jumts», ja gribat. Tad, protams, daudzas lietas top skaidras. Arī aizlieguma pieņemšana alkohola tirdzniecībai naktīs.

Ja jau veikalos «grādīgos» naktīs vairs netirgos, tad sabiedrībai nāksies meklēt citus veidus, kā nepalikot gribot, bet dabūt un pielietot vajadzīgo mantu. Jo daba nemil tukšumu. Ļaudis, kuriem alkoholiskie dzērieni nav būtiska dzīves sastāvdaļa, arī turpmāk naktīs gulēs, bet svētku reizēs galdā cels jau laikus sagādātu dzērienu. Viņiem šāds lēmums dzīvi nesarežģīs. Par aizliegumu, domājams, nebēdās arī rūdītie dropmaņi, pastāvīgie «točku» un mājas kandžas tecinātavu apmeklētāji. Viņi iegādāsies savu iecienīto dzērienu, pie tam, par izdevīgu cenu, kas ir divreiz zemāka nekā veikalā.

Nav skaidrības, kas notiks ar, ja tā varētu teikt, vidusslāni, kuram naktīs vidū pēkšņi atprūksies dzeramās mantas, bet veikalā to nopirkt nevarēs. Māc šaubas, vai pilsoniskā atbildība attiecīgajā brīdī būs tik augstā līmenī, lai paklausot likuma burtam, samiernieciski dotos gulēt nevis uz tuvāko «tirdzniecības vietu».

Konkrētais aizliegums, manuprāt, ir vājš plāksteris uz slimās vietas, kas tikai aptiecinā varas vīru politisko impotenci daudzu jautājumu sakarātošanā mūsu valstī. Likvidējot nelegālo alkohola tirgu, atrastos nauda gan slimnīcām un skolām, gan ceļiem un pensijām. Tikai tad kāds nevarētu celt villas, cits — pirkt dārgus gruntsgabalus jūras krastā, vēl kāds skolot bērņus ārzemēs vai mazgāties vannā, kuras cena daudzkārt pārsniedz vidēji atalgota strādnieka gada ienākumus.

G.Kraukle

PAŠVALDĪBĀS

Sīlukalna pagastā

■ **PĒTĪS SADARBĪBAS IESPĒJAS.** Apstiprināts darba grupas sastāvs teritorijas izpētes projekta izstrādāšanai ar Dekšāru pagastu Rēzeknes rajonā un Varakļānu, Murrastienes, Barkavas pagastu un Varakļānu pilsētu Madonas rajonā. Pašvaldība nolēmusi veikt izpēti, kādas būtu sadarbības un novada veidošanas iespējas ar šīm pašvaldībām. Tas gan nenozīmē, ka šāds novads tiks veidots, jo Sīlukalna pagasts ir iesaistījies arī sadarbības apvienībā «Viduslatgale», taču deputāti uzskata, ka nepieciešams izpētīt visus iespējamus variantus. Pašvaldība plāno veikt iedzīvotāju aptauju, lai noskaidrotu sabiedrības viedokli.

■ **PĀRSTĀVJI APVIENĪBĀ «VIDUSLATGALE».** Izvirzīti pārstāvji pašvaldību sadarbības apvienībā «Viduslatgale», kurā ietilpst arī Riebiņu, Silajāņu, Rušonas un Feimaņu pašvaldības, lai spriestu par iespējām kopīgi risināt sociālos, pagastiesu un administratīvos jautājumus. Sadarbojoties šajās jomās, varētu tikt organizētas kopīgas administratīvo komisiju un pagastiesu sēdes.

■ **PIEŠĶIR ZEMI UN SNIEDZ SOCIĀLO PALĪDZĪBU.** Kādai personai piešķirta zeme 10 ha platībā īpašumā par samaksu, savukārt kādai citai personai piešķirts mājas aprūpes pabalsts — 5 lati mēnesī. Diviem skolēniem, kas dzīvo Sīlukalna pagastā, bet mācās Varakļānu vidusskolā un Stirnienes pamatskolā, piešķirtas brīvpusdienas — 3 lati mēnesī.

■ **PIEPRASĪTI 400 KUBIKMETRI KOKSNEŠ.** Ir izskatīti vairāki iedzīvotāju iesniegumi par malkas un kokmateriālu piešķiršanu. Pašvaldība ir noslēgusi vienošanos par cirsmas pirkšanu ar VAS «Latvijas valsts meži». Kokmateriāli tiks piešķirti iedzīvotājiem ēku remontiem, kā arī malkai. Kā atzina J.Leicis, daļai iedzīvotāju īpašumā nav savu meža platību, no kurām būtu iespējams iegūt lietkoksnī vai malku, tādēļ viņi griežas ar iesniegumu pašvaldībā, kas tos apkopo un organizē cirsmas pirkšanu. Kopējā cirsmas kubatūra, ko savām vajadzībām pieprasījuši pagasta iedzīvotāji, ir 400 kubikmetri.

■ **GADŠKĀRTĒJĀ IEDZĪVOTĀJU SAPULCE.** 21. februārī notikusi pagasta iedzīvotāju gadskārtējā kopsapulce, kuras laikā pašvaldības vadība sniedza pārskatu par padarīto un informēja par 2001. gada budžeta izpildi, kā arī par plānoto budžeta sadalījumu šim gadam. Par Administratīvi teritoriālās reformas gaitu iedzīvotājiem stāstīja Preiļu rajona padomes priekšsēdētājs Arvids Solāns un attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs, bet par subsīdiju sadalījumu 2002. gadam — Dienvidlatgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes speciālisti. Iedzīvotāji interesējās par ceļu uzturēšanu pagastā, kā arī izteica vīlējas pašvaldības pārstāvjiem aizrādījumus par neefektīvo ceļu tīrīšanu aizvadītā gada nogalē.

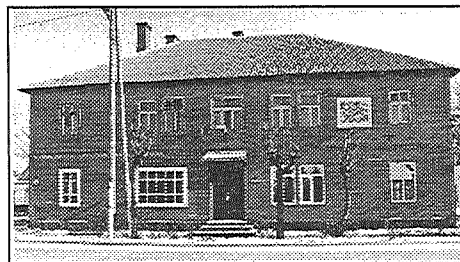
Livānu novadā

■ **ZVIEDRU JAUNIEŠI IERODAS AR HUMĀNO PALĪDZĪBU.** Livānos ieradās starptautiskās kustības «Jaunatne ar misiju» Zviedrijas pārstāvji, kuru brauciena mērķis ir humānās palīdzības piegāde cilvēkiem Livānu novadā, Mežgales, Zasas, Viesītes un Aknīstes pagastā. Vairāk kā simts kustības «Jaunatne ar misiju» dalībnieki, kas mitināsies Jaunsilavas pamatskolā, laikā no 26. februāra līdz 4. martam Livānu kultūras centra telpās rīkos labdarības pasākumus, dāvinās apģērbus, apavus, pārtiku un rotaļlietas. Sadarbojoties ar pašvaldības sociālās aprūpes nodaļas speciālistiem, zviedru jauniešu dāvanas nonāks trūcīgo Livānu novada iedzīvotāju ģimenēs.

Preiļu novadā

■ **IZSTRĀDĀTS SKIČU PROJEKTS.** Novada domes deputāti piešķiruš 247 latus SIA «Arhitekta Jura Gertmaņa birojs» par skiču projekta «Preiļu kultūras nama skatuves tehnoloģija» izstrādi. Šie līdzekļi atvēlēti no budžeta neparedzēto izdevumu sadaļas.

■ **APMAKSĀ MOBILĀ TELEFONA SARUNAS PAŠVALDĪBAS POLICISTIEM.** Atbalstīts pašvaldības policistu Elitas Sekstes un Ivara Skrauča lūgums apmaksāt dienesta sarunas no mobilā telefona. Katram policistam mēnesī dome no pakalpojumu samaksas līdzekļiem piešķirs sarunu apmaksai piecus latus.

INVALĪDI
SABIEDRĪBĀ

● Top jauna mājvieta centram «Saulesvece». Divstāvu māja Livānos, Rīgas ielā 216 pašlaik rit remonts.

Iespēja izklūt no vientulības gūsta

I nvalīds no četrās sienās iesprostotā un izstumtā sabiedrības locekļa pamazām kļūst par tās daļu. Šis ceļš ir ērkšķains, jo ne vienmēr slimo vēlamies un protam pieņemt kā sev līdzīgu. Iekļaušanās procesu sabiedrībā cenšas atvieglot dažādas invalīdu atbalsta grupas un dienas centri. Livānu fondā «Baltā māja» kopš pagājušā gada darbojas dienas aprūpes centrs cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem «Saulesvece», ko aktīvi apmeklē 14 cilvēki. Daudziem tas ir pirmais solis ārpus savas mājas sienām, saka centra vadītāja Modrite Pinupe.

Cilvēki,
kas domā un
uztver lēnāk

Pēdējā laikā Latvijā arvien vairāk sāk izmantot tā saucamo vieglo valodu, ko ar panākumiem pielieto ārzemēs. Tas nozīmē, ka mūsu sarežģītītie teksti tiek pārveidoti šiem cilvēkiem saprotamā vieglā valodā, taču nezaudējot teksta jēgu. Viegļajā valodā nav svešvārdu, nav garu teikumu, ir daudz attēlu, kas atvieglo uztveri. Modrite rāda cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem domātās grāmatas un spēles, kas centrā pieejamas plašā klāstā. «Saulesvece» iekārtojušies fonda «Baltā māja» pirmajā stāvā, taču pašlaik rit remonts divstāvu mājā Livānos Rīgas ielā 216, ko paredzēts nodot centra rīcībā.

Tagadējās telpas, lai arī ne plašas, ir gaišas un mājīgi iekārtotas, kur ir gan atsevišķa spēļu un mācību istaba, gan telpa fiziskajām nodarbībām, jo ar centra apmeklētājiem regulāri strādā ne tikai psihologs un četras praktisko iemaņu audzinātājas, kas māca lasīt, rakstīt un rēķināt, bet arī medmāsa, kas vada ārstnieciskās fizikultūras nodarbības. Ir iespēja nodarboties ar rokdarbiem, galdniecību, floristikku. Dienas aprūpes centrs nodrošina arī ēdināšanu divreiz dienā.

Sāk runāt tikai
vienaudžu
sabiedrībā

Livānu novadā apzināti ap trīsdesmit cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem, taču regulāri dienas centru «Saulesvece» apmeklē 14 personas. Vecums no 16 līdz 35 gadiem. Apmeklētāji galvenokārt ir puīši, taču ir arī trīs jauniešas. Modrite uzskata,

ka centrs ir iespēja izklūt no mājas noslēgtības, jo daudzi iepriekš nav apmeklējuši nedz skolu, nedz sabiedriskus pasākumus. Modrite saka, ka ir prieks skatīties, kā sākumā kautrīgie un nedrošie centra apmeklētāji, atrisās savu domubiedru sabiedrībā. Vadītāja atceras gadījumu ar meiteni, kura mēnešiem nevēlējusies runāt ne ar vienu mājinieku, bet centrā starp saviem vienaudžiem sākusi sarunāties un ir ļoti apmierināta ar iespēju nokļūt sabiedrībā.

Centrs būtiski atvieglo arī vecāku ikdienu, viņi var doties savās gaitās, kamēr ar jauniešiem nodarbojas speciālisti. Centru «Saulesvece» apmeklē cilvēki, kuriem ir ne vien garīgās attīstības traucējumi, bet arī fiziski defekti. Kādu meiteni, kura spiesta pārvietoties ratiņkrēslā, uz centru atveda mamma. Sākumā sieviete baidījās, vai te ar meitu tiks galā, taču drīz vien meitene atrada sev draugus.

Žēlojot var
nodarīt pāri

Centra vadītāja ir pārliecināta, ka, lai veidotos abpusēja uzticēšanās, ir jābūt pozitīvai attieksmei pret cilvēkiem, kuri centru apmeklē. — Uztveram un sarunājamies ar viņiem kā līdzīgs ar līdzīgu, tad arī ir rezultāts.

Taču ļoti daudz savu bērnu labā varētu darīt un arī dara vecāki. Diemžēl bieži vien viņi ir ekonomisko problēmu nogurdināti, strādājot, lai varētu nodrošināt ģimeni. Taču bērnam, īpaši, ja viņam ir garīgās attīstības traucējumi, jāvelta ļoti daudz uzmanības un laika, jo citādi nav iespējams attīstīt viņa spējas, uzskata Modrite Pinupe. Diemžēl pastāv arī psiholoģiskā barjera, kurai tikt pāri ir ļoti grūti. Vecākiem nav viegli pieņemt, ka viņu bērns ir savādāks nekā citi. Viņi to noliedz, cenšas nedomāt par šo problēmu, bet līdz ar to kaitē bērnam. Vecākiem gribas bērnu pažēlot, tādēļ bieži daudz ko neļauj darīt, jo «viņš taču ir slims», lai gan bērns lieliski varētu tikt ar vienkāršo darbiņu galā. Protams, tas prasītu vecāku laiku un pacietību.

— Esmu bieži par to domājusi, kā jūtas vecāki, kuri uzzina šo diagnozi — tavs bērns būs garīgi atpalicis. Sākumā nespēj pieņemt, cer, ka varbūt pāries, ka izveseļosies, lai gan šī kaite nevar pāriet. Vecākiem nav informācijas, ko ar bērnu iesākt, kā ar viņu strādāt, kur meklēt palīdzību. Vecāki tiek pamesti vieni paši

● Dienas centra «Saulesvece» dalībnieki Rīgā, festivālā cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem «Solis».

● 2001. gada nogale, Livāni. Labdarības akcija «Iedegsim Saulesveci». Pirmajā rindā no labās centra «Saulesvece» vadītāja Modrite Pinupe.

ar savu nelaimi, — stāsta centra vadītāja. Šādā situācijā dienas centri varētu būt viena no iespējām saņemt palīdzību, tajā skaitā arī informatīvo. Centrā «Saulesvece» nākotnē plānots attīstīt šo sadarbības jomu, lai no pirmā brīža, kad vecākiem jāsaskaras ar šo problēmu, viņiem būtu kur atnākt pēc palīdzības.

Nevar būt,
ka to paveicis
mans bērns

Dienas centra pedagogi vienreiz mēnesī tiek ar jauniešu vecākiem, kuri apmeklē centru. Rāda jauniešu darbiņus, stāsta par nodarbību norisi. — Nu jau vecāki ir pieraduši, taču sākumā, kad rādījām zīmējumus, floristikas vai amatniecības darbus, vecāki neticēja, ka to paveikuši viņu bērni. «Mans bērns? Ko jūs, tas nevar būt!» parasti skanēja atbilde.

Nākotnē tiks domāts par darbnīcu veidošanu, kur cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem varētu attīstīt savas

prasmes un iemaņas, būt nodarbināti un sabiedrībā vajadzīgi. Latvijā pamazām ienāk tā saucamais atbalstītais darbs, kas dod iespēju šiem cilvēkiem nopelnīt un apgādāt sevi. Cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem tiek pieņemti darbā tāpat kā pārējie. Atšķirība tā, ka veicama pienākumi ir maksimāli vienkārši, šim audzēknim līdzās ir arī darbaudzinātājs, kas konsultē, palīdz. Zinu meiteni, kas strādā lielveikalā RIMI, viņas pienākums ir iesaiņot preces, ir arī apkopēji, sētnieki, stāsta M.Pinupe.

Ārzemēs šī ir izplatīta prakse, atsevišķās valstīs pat ar likumu ir noteikts, cik invalīdiem jābūt nodarbinātiem dažāda lieluma uzņēmumos. Viņi arī labprāt nodarbina šos cilvēkus, jo tādējādi iegūst ievērojamas nodokļu atlaides. Diemžēl Latvijā šobrīd nav vienotas politikas, kā attīstīt šo sociālās palīdzības jomu, jo atbalstītais darbs nelielos apjomos tiek piedāvāts tikai lielajās pilsētās.

G.Kraukle

Preiļu rajona Vides veselības stāvokļa pārskats

5.

Kopsavilkums un secinājumi par sabiedrības veselības stāvokli rajonā

Pēdējos desmit gadus Eiropā liela uzmanība tiek pievērsta dažādu vides faktoru ietekmei uz cilvēku veselību (vides veselības jautājumiem). Eiropas Komisija vides veselības jautājumus ir iekļāvusi savā vides politikā, direktīvās paredzot, ka tieši pašvaldības būs atbildīgas par kvalitatīvas dzīves vides un pakalpojumu nodrošināšanu saviem iedzīvotājiem.

2000. gadā Preiļu rajona padome izstrādāja Preiļu rajona Vides veselības rīcības plānu, kurā izvērtēja vides veselības informāciju rajonā. Lai saistītu vides un veselības rādītājus, izvirzītu mērķus un risinājumus katrā no sektoriem, kā turpinājums tika uzsākts Reģionālā vides centra (REC) pārstāvēniecības Latvijā un Preiļu rajona padomes kopīgs projekts «Preiļu rajona vides veselības rīcības plāna aktualizēšana». Projekta mērķis — izstrādāt vides veselības rīcības programmu Preiļu rajonam, iesaistot dažādus vides un vides veselības speciālistus, kā arī rajona iedzīvotājus.

Projekta ietvaros sagatavotais Preiļu rajona Vides veselības stāvokļa pārskats un rīcības programma ir viens no pirmajiem šāda veida dokumentiem Latvijā un tas ir pirmais solis, kas sistematizē informāciju, sakārto rīcības to prioritārajā secībā un ļauj pašvaldību vadītājiem plānot investīciju sadali neatliekamo pasākumu realizēšanai.

Iedzīvotāju veselība

1. Ar slimību reģistrācijas sistēmas nepilnīgumu, iespējams, var skaidrot apstākli, ka Preiļu rajonā saslimstība ar infekcijas slimībām ir zemāka nekā kaimiņrajonos.

2. Mirstība no infekcijas un parazitārām slimībām Preiļu rajonā ievērojami pārsniedz vidējos rādītājus valstī.

3. Preiļu rajonā pēdējo 10 gadu laikā saslimstības un mirstības rādītāji ir nestabili, tomēr, salīdzinot ar 1991. gadu, ievērojamas izmaiņas nav novērojamas.

4. Aktuālākās infekcijas slimības Preiļu rajonā ir šigelozes un helmintozes, kas pārsniedz vidējos rādītājus valstī, bet tādas infekcijas slimības kā ērcu encefalīts, garais klepus, difterija, leptospiroze vairākus gadus nav reģistrētas.

5. Saslimstība ar onkoloģiskajām slimībām Preiļu rajonā 2000. gadā bija par 44% zemāka nekā vidēji val-

stī un par 50% zemāka nekā 1999. gadā.

6. Preiļu rajonā, salīdzinot ar vidējo līmeni Latvijā, ir augsta mirstība no elpošanas orgānu slimībām, sirds asinsvadu slimībām, ārējās iedarbības sekām.

7. Onkoloģisko slimnieku kontingents, salīdzinot ar 1991. gadu, 2000. gadā Preiļu rajonā ir palielinājies par 28,5%.

8. Nav pieejami pietiekami apjomā dati par iedzīvotāju saslimstību, pilnīga un kvalitatīva informācija ir pieejama par saslimstību ar infekcijas slimībām, onkoloģiskajām slimībām un atsevišķām endokrīnām slimībām.

9. Kopš 1990. gada, tāpat kā visā valstī, Preiļu rajonā raksturīga iezīme ir dzimušo skaita samazināšanās.

10. Zidainu mirstība uz 1000 dzimušajiem Preiļu rajonā ir samazinājusies par 49,5% un 1999. gadā bija viena no zemākajām Latvijā.

11. 1999. gadā biežākie nāves iemesli Preiļu rajonā bija asinsrites sistēmas slimības, audzēji un ievainojumi un ārējās iedarbības sekas.

12. Gados vecāku cilvēku īpatsvars rajonā ir viens no iemesliem augstākajiem mirstības rādītājiem, kā arī viens no iemesliem sirds asinsvadu slimību, onkoloģisko u. c. slimību pieaugumam.

13. Bērnu līdz gada vecumam saslimstība Preiļu rajonā ir nedaudz augstāka nekā vidēji Latgales reģionā, tomēr tā ir zemāka nekā vidēji valstī.

14. Jau no mazotnes bērniem ir nepareiza redzes un kustību aparāta noslodze, proti, gan mājās, gan bērnu iestādēs bērniem netiek nodrošināta atbilstoša darba un rotaļu vide.

15. Aktuāla problēma Preiļu rajonā ir skolu pārlivētība un skolu labiekārtošanas neatbilstība bērnu veselības nodrošināšanas prasībām.

Rīcības programma vides veselības sektoriem

Gaisa kvalitāte

1. Preiļu rajona pilsētās — Preiļos un Līvānos — sēra dioksīda koncentrācija nepārsniedz robežlielumus, kas noteikti cilvēka veselības aizsardzībai.

2. 2000. gadā relatīvi lielāko izmešu daļu — 44,4% no visa uzskaitītā piesārņojuma — veidoja oglekļa monoksīda (CO) izmeši.

3. Kopumā uzskaitītais piesārņojošo vielu izmešu atmosfērā apjoms Preiļu rajonā 1995.—2000. gados ir relatīvi stabils, galvenais tā apjoms rodas centralizētās siltumenerģijas ražošanas procesā.

Piesārņojuma avoti

➤ Katlu mājas ir galvenie gaisa piesārņotāji, dodot 828 tonnas jeb 82,5% no visa piesārņojuma Preiļu rajonā.

➤ Kokapstrādes uzņēmumi ir būtisks gaisa piesārņojums ar cietajiem daļiņām — koksnes putekļiem. 2001. gadā, pabeidzot gāzes vada būvi uz Preiļu pilsētas centrālo katlu māju, vēl vairāk tika samazināta mazā izmantošana siltuma ražošanas vajadzībām un tādējādi samazinājas arī ar to saistītie sēra dioksīda izmeši.

➤ Piesārņojuma samazināšanā ieguldījumu devusi siltumtrases posmu rekonstrukcija Līvānu un Preiļu pilsētās un optimālu katlu uzstādīšana, tādējādi samazinot siltuma zudumu un kurināmā patēriņu, līdz ar to arī gaisa piesārņojumu.

➤ Preiļu rajonā arvien vairāk izmanto vietējo kurināmo — malku, kokapstrādes atlikumus un dabas gāzi.

➤ Nozīmīgākā rajona teritorija, kura tiek būtiski ietekmēta piesārņojuma no mobilaļiem avotiem rezultātā, ir Līvānu pilsēta, caur kuru iet valsts nozīmes autoceļš A6, kā arī izvietota dzelzceļa stacija.

➤ Pašvaldību iedzīvotāji kā nozīmīgu problēmu norāda piesārņojuma ar ceļu putekļiem veidošanos ciemu teritorijās zemas kvalitātes ceļa seguma dēļ.

Mērķis

▼ Samazināts transporta kustības, īpaši tranzittransporta radītais gaisa piesārņojums apdzīvotās vietās un novērsts tā radītais risks iedzīvotāju veselībai;

▼ augsti kvalitatīvas kurināmā un modernas siltumapgādes izveide ra-

jonā, kas līdz minimumam samazina slodzi vidē un riskus iedzīvotāju veselībai.

Risinājumi

● Centralizētās apsildes sistēmas atjaunošana un attīstības un modernizācijas iespējas pašvaldības teritorijā, potenciāli realizējamie pasākumi un to termiņi un nepieciešamie finansu resursi,

● pašvaldības atbalsta mehānismu daudzdzīvokļu māju lokālās kurtuves modernizācijai, regulāra šo māju kurinātāju darba kvalitātes pārbaude un izmantotā kurināmā kvalitātes pārbaude, kur nepieciešams — nodrošināt nepieciešamo kurinātāju apmācību,

● sadarbība ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, organizējot ugunsdrošības kontroli iedzīvotāju sektora dzīvojamajās mājās,

● mazināt sadzīves atkritumu sadedzināšanu iedzīvotāju sektora kurtuvēs, krāsnīs un pagalmos,

● atkritumu apsaimniekošanas noteikumus noteikto prasību administratīvā kontrole,

● informatīvo materiālu sagatavošana un izplatīšana namīpašniekiem, īmniekiem, kā arī iedzīvotājiem kopumā par atkritumu dedzināšanas rezultātā radušos piesārņojumu un risku iedzīvotāju veselībai,

● koksnes kurināmā izmantošanas paplašināšana Preiļu rajonā,

● siltumtrašu rekonstrukcija, samazinot siltuma zudumus un kurināmā patēriņu,

● cieto daļiņu uztveršanas iekārtu uzstādīšana konkrētās katlamājās,

● autotransporta radītā gaisa piesārņojuma kontrole un samazināšana,

● ceļu kvalitātes seguma uzlabošana Preiļu rajona pašvaldības,

● piesārņojuma slodzes samazināšana Līvānu pilsētā,

● iedzīvotāju aptauja, apzinot elpošanas orgānu slimības (akūtas, hroniskas, elpošanas funkciju traucējumus) un vai respondents smēķē, cik bieži smēķē un cik cigaretes dienā izsmēķē,

● sasaukt ģimenes ārstu un citu speciālistu rajona konferenci šo jautājumu apspriešanai,

● izveidot ārstu darba grupu sadarbībā ar rajona slimnici.

Dzeramā ūdens kvalitāte

1. Preiļu rajonā virszemes ūdeņi aizņem 6,1% no rajona platības, kas ir divreiz vairāk nekā vidēji valstī.

2. Salīdzinot ar 1999. gadu, 2000. gadā ūdens patēriņa apjomi ir palielinājušies par 8,67%, jo ir palielinājies uzskaitīto ūdens lietotāju skaits, uzlabojies ūdens apgādes sistēmas nodrošinājums ar ūdens plūsmas mērītājiem, kā rezultātā būtiski (2x) ir pieaudzis novadīto notekūdeņu daudzums.

3. Preiļu rajona pilsētās un pagastos centrālajās ūdens apgādes sistēmās komunālajām vajadzībām tiek izmantots tikai pazemes ūdens.

4. Kopumā dzeramā ūdens kvalitāte ūdens avotos Preiļos ir apmierinoša, problēma ir paaugstinātais dzelzs saturs. Tikai 0,7% no Preiļu rajonā patērētā dzeramā ūdens tiek atzelta.

5. Ar dzeramā ūdens kvalitāti nepmierināti ir 47,2% no 942 aptaujātajiem iedzīvotājiem.

6. Ūdens kvalitāte pēc mikrobioloģiskajiem rādītājiem ir uzlabojusies, bet pēc ķīmiskajiem dzeramā ūdens kvalitātes rādītājiem novērojama pasliktināšanās.

7. Pagastos vidēji tikai 17,5% iedzīvotāju pieejama centralizēta dzeramā ūdens padeve. Pārējie rajona lauku iedzīvotāji ir pakļauti lielam riskam saņemt veselībai bīstamu ūdeni.

8. Galvenā problēma dzeramā ūdens padeves sistēmā ir sliktais ūdens tīklu stāvoklis, kā arī nav pietiekami efektīva atdzelzēšanas iekārtu darbība. Samērā bieži notiek ūdensvada avārijas.

9. Apmēram 30% Preiļu rajona iedzīvotāju dzeramā ūdens ieguvei izmanto grodu akas. Lielākā daļa akas ir sekas (2-3 metri), to ūdens neatbilst dzeramā ūdens nekaitīguma prasībām.

10. Situācija ar slimībām, kuras izplatās pārsvarā ar piesārņoto

ūdeņi, Preiļu rajonā pēdējos gados ir labvēlīga.

Risinājumi

● Uzstādīt efektīvas atdzelzēšanas iekārtas pagastos.

● Veikt sistemātisku komunikāciju pārbaudi un kopšanu.

● Regulāras, precīzas dzeramā ūdens analīzes.

● Atjaunot ūdensvadus un ūdensvadu tīklus, veikt artēzisko aku skalošanu un dezinficēšanu.

● Paplašināt centralizētās ūdensapgādes lietotāju pieslēgumu skaitu gan pilsētās, gan pagastos.

● Noteikt un ievērot aizsargjoslas ap ūdenstilpnēm un ūdens ņemšanas vietām.

● Speciālistu apmācības ūdenssaimniecības apsaimniekošanā.

● Ievērot Aizsargjoslu likumā noteiktās prasības ap ūdeņi un ezeriem, kontrolēt šo prasību ievērošanu.

● Ieviest labas lauksaimniecības praksi lielāko Preiļu rajona upju — Dubnas, Ošas, Feimankas, Saunas, Preiļupes sateces baseinos.

● Popularizēt bioloģiskos augu aizsardzības līdzekļus.

● Turpmāk, plānojot jaunās akas vai urbumus, svarīgi ievērot, lai šīs ūdens ņemšanas vietas neatrastos tuvu kūtiem, tualetēm, mēslu krātuvēm.

● Lai nepiesārnotu gruntsūdeņus, zemnieku saimniecībās un piemājas saimniecībās mēslu krātuves nepieciešams izolēt ar mitrumu necaurlaidīgu materiālu.

● Teritorijās, kas pakļautas plūdiem, pieslēgt iedzīvotājus centralizētai ūdens padevei un kanalizācijai, bet esošās izsmeljamās bedres — iztīrīt un dezinficēt.

● Izveidot un labiekārtot auto mazgātuves.

● Ar pašvaldību saistošajiem no-

teikumiem aizliegt mazgāt veļu upēs un ezeros, kontrolēt šo prasību izpildi.

● Panākt, ka ūdensvada īpašnieki regulāri ziņo vides veselības centram, iedzīvotājiem par ūdens kvalitāti, mērījumiem.

● Palielināt ūdens kvalitātes mērījumu skaitu.

● Nodrošināt pašvaldības ar vides speciālistiem.

● Izstrādāt indikatorus Preiļu rajonam, kas raksturotu situāciju dzeramā ūdens kvalitātes jomā Preiļu rajonā (datiem jāparāda iedzīvotāju īpatsvars, kas saņem kvalitātes normām atbilstošu dzeramo ūdeni, kā arī jāparāda rajonam būtiskākie dzeramā ūdens kvalitātes rādītāji, lai tos varētu izvērtēt laikā; jānorāda dzeramā ūdens kvalitāti ietekmējošos faktorus; pašvaldību veiktie pasākumi dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai, kā arī apzināt dzeramā ūdens kvalitātes ietekmi uz iedzīvotāju veselību (slimību monitorings).

● Apzināt visu informāciju, kas rajonā ir pieejama par dzeramā ūdens kvalitāti un izvērtēt informācijas pieejamību un kvalitāti, kā arī noteikt kādi pasākumi ir veicami informācijas kvalitātes uzlabošanai (papildus datu vākšana, datu vākšanas kvalitātes uzlabošana u. c.).

● Apkopot informāciju par dzeramā ūdens kvalitāti Preiļu rajonā esošajās akās un veikt periodiskus pētījumus šajā jomā. Tā kā pagaidām nav normatīvu, kas noteiktu ūdens kvalitāti grodu akās, kā ūdens kvalitātes normatīvs būtu izmantojamas pasaules veselības organizācijas vadlīnijas dzeramā ūdens kvalitātei.

● Informēt iedzīvotājus par aku un urbumu projektēšanu, ierīkošanu un apsaimniekošanas jautājumiem. Sniegt informāciju par kanalizācijas bedru citu iespējamo notekūdeņu vietu ierīkošanu un apsaimniekošanu.

Augsnes kvalitāte

Augsnes piesārņojuma avoti

➤ Preiļu rajonā eksistē visai Latvijai raksturīgie augsnes piesārņojuma riska avoti.

➤ Pārkaļumi augsnes aizsardzības līdzekļu izmantošanā nav re-

ģistrēti.

➤ Potenciāli bīstams piesārņojuma avots Preiļu rajonā ir lielferma Riebiņu pagastā, kuras apsaimniekošanas kontrolei jāpievērš uzmanība.

➤ Pēc Daugavpils Reģionālās vides pārvaldes Preiļu daļas datiem

piesārņojums ar minerālmēsliem un pesticīdiem novērojams SIA «Remontnieks» (bijusī agroķīmija) teritorijā Rušonas pagastā.

➤ Ap valsts nozīmes autoceļiem veidojas būtiski piesārņota augsnes teritorija 15-30 m joslā.

Turpinājums 6. lappusē.

veselības stāvokļa pārskats 7.

Darba vide

Sākums 6. lappusē.

Reālu ieguldījumu var dot arī dažādas kredīšanas iestādes, kuras varētu aizdot naudu uz atvieglotiem nosacījumiem.

● Uzlabot nodarbinātību veicināšos pakalpojumus un pasākumus (pārvaldības un profesionālās apmācības kursus, pagaidu sabiedriskos darbus u. c.), piesaistīt pasākumiem lielāku bezdarbnieku skaitu. Atbildīgā institūcija — Nodarbinātības valsts dienests, kura darbību nepieciešams aktivizēt.

● Veikt profesionālo orientāciju, kas veicinātu jauniešus izvēlēties profesijas, kuras būtu nepieciešamas Preiļu rajonā, tādējādi tiktu veicināta reģiona attīstība. Šobrīd atbildīgās institūcijas nav. Darbā varētu iesaistīties skolas, citas izglītības iestādes, kā arī pašvaldības izglītības darbinieki, ja tāds ir.

● Izglītēt darba devējus un nodarbinātos par iemesliem, kāpēc nepieciešami darba līgumi, organizējot se-

minārus (par semināru organizēšanu nav atbildīga neviena institūcija), iespējama sadarbība ar VSAA nodaļu, uzņēmumiem — mācību centriem, kuru darbības sfērā ir semināru un kursu organizācija par aktuālajiem darba aizsardzības jautājumiem. Vēlams atbalsts no pašvaldībām, kuras varētu organizēt šādus pasākumus tieši Preiļu rajonā vai pagastā.

● Uzlabot Latgales reģionālās valsts darba inspekcijas darbu, kura veic uzraudzību un kontroli uzņēmumos darba tiesisko attiecību jomā.

● Izglītēt darba devēju par darba aizsardzības principiem, normatīvajiem aktiem, kas reglamentē darba drošību un veselības aizsardzību Latvijas Republikā, organizējot seminārus (par semināru organizēšanu nav atbildīga neviena institūcija, iespējama sadarbība ar uzņēmumiem — mācību centriem, kuru darbības sfērā ir semināru un kursu organizācija par aktuālajiem darba aizsardzības jautājumiem).

● Apmācīt darba aizsardzības

speciālistus, kuri sakārtotu darba aizsardzības sistēmu uzņēmumos (atbildīgās personas — darba devēji, kuri var veikt darba aizsardzības speciālista pienākumus paši, ja uzņēmumā ir ne vairāk kā pieci nodarbinātie, vienu speciālistu, ja uzņēmumā ir līdz 50 nodarbinātajiem, vai vairākus speciālistus, ja uzņēmumā ir vairāk par 50 nodarbinātajiem). Apmācība notiek Ministru kabineta noteiktajā kārtībā (MK noteikumi nr. 379 «Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība» — pieņemti 23.08.2001. g.). Kontroles institūcija — Latgales reģionālā valsts darba inspekcija.

● Izveidot arodveselības un darba drošības dienestu, kas konsultētu rajonā (iespējams, Latgales reģionā) uzņēmumus darba drošības, veselības aizsardzības un veselības veicināšanas jomā (atbildīgās institūcijas nav, nepieciešams atbalsts no pašvaldības).

● Uzlabot jau sertificēto arodslimību ārstu darbu kvalitāti.

Mājoklis

1. Pasreizējā situācijā dati par dzīves vides un mājokļa kvalitāti nav pieejami pietiekoši apjomā un kvalitatē. Valstī kopumā un līdz ar to arī Preiļu rajonā nav informācijas par mājokļu vides kvalitāti (mikroklimats, gaisa kvalitāte, trokšnis u. c.).

2. Problēma ir agrāk izmantoto būvniecības materiālu zemā kvalitāte, tās sekas ir būvju ātra nolietošana un defekti (plaisas u. c.).

3. Mājokļu pārapsūtošības problēma Preiļu rajonā nav aktuāla.

4. Viena no aktuālākajām problēmām Preiļu rajonā ir neatbilstoši iekārtotas kūtiņas pie daudzdzīvokļu namiem.

5. Pašvaldību vadītāji atzīmē lielo iedzīvotāju īpatsvaru, kas dzīvo neapmācītos dzīvokļos (piemēram, Sīļukalna, Rožkalna, Silajāņu, Sutru un Saunas pagastos).

6. No Preiļu rajona iedzīvotāju aptaujas var secināt, ka viena no aktuālākajām dzīvokļu vides kvalitātes problēmām ir paaugstinātais mitrums.

7. Pašvaldību iestāžu darbinieki ir pakļauti pasīvās smēķēšanas ietekmes riskam.

Mērķis

▼ Veikt informējošus un izglīto-

jošus pasākumus par mājokļu vides kvalitāti gan rajona iedzīvotājiem, gan pašvaldību speciālistiem.

▼ Uzlabot iedzīvotāju mājokļu kvalitāti.

▼ Novērst iedzīvotāju pasīvo smēķēšanu.

Risinājumi

● Izveidot informācijas sistēmu par iekšējās vides kvalitātes jautājumiem.

● Veikt iedzīvotāju aptaujas datu iegūšanu par mājokļu vides kvalitāti.

● Izstrādāt indikatoru sistēmu, kas visprecīzāk raksturo iekšējās vides kvalitātes problēmu Preiļu rajonā. Veidojot šādu informācijas sistēmu, noteikti jāparedz rādītāji, kas norāda iedzīvotāju īpatsvaru, kurus skar iekšējās vides kvalitātes problēmas.

● Apzināt iedzīvotāju veselības stāvokli saistībā ar nelabvēlīgu mikroklimatu un izvērtēt ietekmi uz iedzīvotāju veselību.

● Izglītēt pašvaldību speciālistus par mājokļu kvalitātes jautājumiem.

● Izdot informatīvos materiālus par mājokļu vides kvalitāti.

● Iesaistīt masu medijus pozitīvo piemēru popularizēšanā.

● Nodrošināt elastīgu dzīvokļu apkures sezonu atbilstoši laika apstākļiem.

● Nodrošināt dzīvokļu ventilāciju.

● Atjaunot (remontēt) un labiekārtot dzīvokļus.

● Būvējot jaunus dzīvokļus vai mājas un veicot esošo renovāciju, izmantot veselībai nekaitīgus materiālus.

● Veicināt pagastu piedalīšanos dažādos konkursos, piemēram, «Veselīgo pilsētu vai ciematu kustība».

● Nākotnē, ceļot jaunus dzīvokļus mājās, nepieciešams izvērtēt potenciālos riska faktorus — vai tuvumā neatrodas trokšņa avoti, potenciāli bīstami uzņēmumi, gaisa piesārņojums.

● Nākotnē lauku ciematos plānot kūtiņas izvietot tālāk no dzīvojamām ēkām, bet esošās pakāpeniski vai nu pārveidot tā, lai neietekmētu iedzīvotāju veselību un vides kvalitāti, vai arī nojaukt.

● Nodrošināt atsevišķu vietu smēķēšanai pašvaldību publiskajās ēkās.

● Informēt un izglītēt iedzīvotājus par pasīvās smēķēšanas jautājumiem, tādējādi veicinot iekšējās vides kvalitātes uzlabošanu ar dzīvojamās ēkās.

● Regulāri gatavot pārskatus par aktuālākajām rajona dzīves vides problēmām un nodrošināt šīs informācijas pieejamību.

● Lai ierobežotu ērcu izplatību, ir svarīgi veikt ne tikai pilsētu labiekārtošanu, bet arī lauku un pagastu sakārtošanu, kā arī nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu informāciju par profilakses pasākumiem pret ērcu pārnēsātajām infekcijas slimībām.

● Iesaistīt iedzīvotājus savas dzīves vides sakopšanā.

● Regulāri gatavot pārskatus par aktuālākajām rajona dzīves vides problēmām un nodrošināt šīs informācijas pieejamību.

● Lai ierobežotu ērcu izplatību, ir svarīgi veikt ne tikai pilsētu labiekārtošanu, bet arī lauku un pagastu sakārtošanu, kā arī nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu informāciju par profilakses pasākumiem pret ērcu pārnēsātajām infekcijas slimībām.

● Iesaistīt iedzīvotājus savas dzīves vides sakopšanā.

● Regulāri gatavot pārskatus par aktuālākajām rajona dzīves vides problēmām un nodrošināt šīs informācijas pieejamību.

● Lai ierobežotu ērcu izplatību, ir svarīgi veikt ne tikai pilsētu labiekārtošanu, bet arī lauku un pagastu sakārtošanu, kā arī nodrošināt iedzīvotājiem pieejamu informāciju par profilakses pasākumiem pret ērcu pārnēsātajām infekcijas slimībām.

● Iesaistīt iedzīvotājus savas dzīves vides sakopšanā.

● Regulāri gatavot pārskatus par aktuālākajām rajona dzīves vides problēmām un nodrošināt šīs informācijas pieejamību.

Secinājumi

Preiļu rajons atrodas skaistā Latvijas novadā — Latgalē, kuram raksturīgs dabiskais ainavas skaistums, ūdeņu bagātība un tīra vide, bet tomēr fakti par saslimstību, bērnu veselības traucējumiem liek aizdomāties, ka ne viss ir kārtībā. Rajonā ir smaga sociālā situācija, bet ir jāpievērš uzmanība apstākļiem, ka arvien pieaugošās cilvēku nesaimnieciskās darbības rezultātā videi tiek nodarīts kaitējums, tādējādi pasliktinot tās kvalitāti, pakāpeniski degradējot ekosistēmas un izsmelot resursus un galu galā ietekmējot pašu cilvēku dzīves kvalitāti un veselību.

2001. gadā, iesaistot speciālistus no vides un veselības nacionālajām un rajona iestādēm, nozāres ekspertus, pašvaldību vadītājus un plānotājus, kā arī sabiedrības pārstāvjus (skolas, NVO utt.), tika veikts apjomīgs darbs pie rajona vides veselības stāvokļa inventarizācijas, kura rezultātā tika sagatavots šis apjomīgais pārskats.

Pārskatā ir aptvertas visas tēmas, kas ir svarīgas vides veselības sektoram, dots situācijas novērtējums un svarīgo problēmu apraksts.

Aktuālākās problēmas ir saistītas ar bezdarbu un tam sekojošu dzīves līmeņa krišanos, kas, savukārt, izsauc problēmas atbilstošu sadzīves, darba apstākļu nodrošināšanā, kā arī rada problēmas ar sabalansētas un vitamīniem bagātas pārtikas lietošanu ikdienā.

Viens no svarīgākajiem vides veselību ietekmējošajiem faktoriem ir tīrs un visiem pieejams ūdens. Rajons var lepoties ar lieliem virszemes ūdeņu resursiem, lielas problēmas nerada arī to piesārņojums. Taču nepietiekoši līdzekļi ir ieguldīti droša un kvalitātes prasībām atbilstoša dzeramā ūdens centralizētā piegādē visiem rajona iedzīvotājiem. Puse rajona iedzīvotāju ir neapmierināti ar ūdens kvalitāti, īpaši ar augsto dzelzs saturu tajā.

Regulāri ūdens kvalitātes kontrolei nepietiek resursi. Trūkst arī iedzīvotāju informēšanas mehānismu par seklo grodu aku potenciālo risku.

Būtisku veselības risku rada sakārtotu rekreācijas vietu un atbilstoši iekārtotu peldvietu trūkums rajonā.

Gaisa kvalitāte rajonā ietekmē siltuma ražošanā izmantotais kurināmais un katlu māju tehniskās nepilnības. Piesārņojuma samazināšanā būtiska loma ir jāpārvērš uz gāzes apkuri.

Nozīmīgs gaisa piesārņojuma avots ir valsts nozīmes autoceļi, īpaši apdraudēta ir Līvānu pilsēta.

Svarīga ir iedzīvotāju izglītošana un administratīvo pasākumu izmantošana, lai vērstos pret nelegālo sadzīves atkritumu sadedzināšanu māju kurtuvēs un pagalmos.

Vides un veselības iestādēm jāpastiprina kontrole par degvielas uzpildes stacijām un citiem rūpnieciskajiem objektiem, kuriem raksturīgs risks piesārņot augšni un gruntsūdeņus ar kaitīgām vielām.

Kopumā augsnes kvalitāte rajonā ir apmierinoša, jo lauksaimniecības ķīmikālijas tiek izlietotas saprātīgi un kontrolēti. Populārās rajonā ir bioloģiskās saimniecības metodes.

Rajonā pārtikas kvalitātes uzraudzība netiek veikta sistemātiski, tāpēc trūkst datu par pārtikas drošību. Atsevišķi veikali un produkti iedzīvotājos vieš neuzticību, lai gan nopietni pārkāpumi pārtikas aprites

noteikumu ieviešanā nav atklāti.

Rajona iedzīvotājus neapdraud paaugstināta radiācija, jo rajonā nav uzņēmumu, kas darbojas ar šādām vielām.

Līdz Dienvidlatgales sadzīves atkritumu izgāztuves darbības uzsākšanai ir ilgs laiks, tāpēc nepieciešami steidzami uzlabojumi atkritumu apsaimniekošanas organizēšanai rajonā, tajā iesaistot visus iedzīvotājus, īpaši lauku pašvaldības. Situāciju rajonā kontrolē Ārkārtas situāciju operatīvā komisija.

Arvien vairāk iedzīvotāji apzinās trokšņa ietekmi uz dzīves kvalitāti. Kritiska situācija ir Līvānu pilsētā, kura pakļauta gan autotransporta, gan dzelzceļa radītajam trokšnim.

No ārkārtas situācijas viedokļa rajonā pastāv vairāki riska avoti (DUS, gāzes vads, tranzīts), lielle ražošanas objekti, kā arī raksturīgs plūdu risks Līvānu novadā. Situāciju rajonā kontrolē Ārkārtas situāciju operatīvā komisija.

Svarīgs vides veselības aspekts ir darba vide un apstākļi, kā arī dzīves vides (mājokļa) kvalitāte. Augstais bezdarba līmenis un iedzīvotāju zemie ienākumi rajonā ir iemesls daudzām problēmām. Darba devēji nepilda savus pienākumus — rūpēties par darba ņēmēja veselību. Nepietiekama ir arodslimību profilakse rajonā, trūkst sertificētu arodslimību ārstu. Liels nelaimes gadījumu skaits kokapstrādē un mežizstrādē.

Būtiski ir risināt jautājumus arī saistībā ar mācību vidi skolās. Skolu klases ir pārpildītas un daudzās skolās bērniem netiek nodrošināti veselībai labvēlīgi mācību un sadzīves apstākļi.

Rajonā apmēram tikai puse iedzīvotāju mīt privātās mājās, tāpēc mājokļa kvalitātes aspekti, ko rada dzīvošana daudzdzīvokļu namos, rajonā ir aktuāli. Dzīvojamais fonds Preiļu rajonā ir novecojis, un tas nosaka mājokļa labiekārtošanas problēmas (mitrums, centralizētas kanalizācijas trūkums 30% iedzīvotāju u. c.).

Preiļu rajonā strauji palielinās automašīnu skaits, kas, savukārt, rada autoceļu noslodzi un palielina ceļu satiksmes negadījumu skaitu.

Līdzīgi kā visā Latvijā, lauku apvidos pastāv problēmas ar veselības aprūpes pieejamību iedzīvotājiem.

Rajonā ir pietiekams nodrošinājums ar vides un veselības speciālistiem un institūcijām, kuru rīcībā ir zināšanas un informācija, kas ļautu kontrolēt un uzlabot vides veselības stāvokli rajonā.

Skolās vides un veselības jautājumi tiek pasniegti integrēti, skolēni piedalās dažādos projektos. Nepieciešams aktivizēt pieaugušo izglītību.

Ieteikumus un iespējamus risinājumus identificēto problēmu novēršanai sniedz Preiļu rajona Vides veselības rīcības plāns, lēmumu pieņemējiem un sabiedrībai ir tikai jāvienojas par prioritātēm.

Darbs ir iesākts, bet to nevaram uzskatīt par pabeigtu. Būtu ieteicams, lai šajā dokumentā iekļautā informācija un dati tiktu regulāri papildināti un pārskatīti, bet situācija ik pēc 3-5 gadiem izvērtēta par jaunu.

Vides veselības izglītība, kā arī iedzīvotāju informēšana par vides veselības jautājumiem ir viens no prioritārajiem jautājumiem, pie kura strādāt ir jābūt **nekavējoties**.

Dzīves vide

1. Rajonā ir augsta autoceļu noslodze, rezultātā būtiski pieaudzis ceļu satiksmes negadījumu skaits. Kopš 1997. gada automobiļu negadījumos cietušo skaits palielinājies par 28,8%.

2. Preiļu rajonā ir viens no zemākajiem noziedzības rādītājiem Latvijā.

3. Mirstība no nelaimes gadījumiem un ārējās iedarbības sekām Preiļu rajonā ir viena no augstākajām Latvijā.

4. Pasreizējā Latvijas lauku rajonos problēmas ar veselības aprūpes pieejamību iedzīvotājiem ir saistītas

arī ar grūtībām aizbraukt uz nepieciešamo ārstniecības iestādi.

Mērķis

▼ Veikt mērķtiecīgi plānotus pasākumus Preiļu rajona dzīves vides uzlabošanai.

▼ Veikt dzīves vides sakopšanu un infrastruktūras uzlabošanu.

Risinājumi

● Apkopot datus, kas raksturo dzīves vides problēmas Preiļu rajonā.

Vides veselības pārvaldība rajonā

1. Rajonā ir pietiekami vides un vides veselības institūciju un kvalificētu speciālistu, kuru rīcībā ir dati, kurās var izmantot iedzīvotāju informēšanas pasākumus.

2. Nepietiekama ir sadarbība vides veselības izglītības jomā starp dažādām institūcijām, pašvaldībām un izglītības iestādēm.

3. Rajonā nav izstrādāta vienota vides veselības informācijas sistēma, kā rezultātā rajona iedzīvotāji, kā arī skolas nav pietiekami nodrošinātas ar dažādiem materiāliem un informāciju par vides veselību.

4. Informācija par vides veselības jautājumiem tiek publicēta rajona laikrakstā «Novadnieks», «Vietējā avīzē», taču tā nav regulāra un pietiekama. Pieejamā vides veselības informācija šobrīd ir neregulāra un

nereti aptver tikai atsevišķas tēmas.

5. Vides veselības jautājumi šobrīd nav pašvaldību prioritāte un arī informācija par šiem jautājumiem speciāli netiek apkopota.

6. Bērni skolās interesējas par vides veselības jautājumiem, notiek dažādu projektu un zinātnisko darbu izstrāde.

7. Pieaugušo auditorijai trūkst izglītības pasākumu un programmu.

Mērķis

▼ Uzlabot Preiļu rajonā vides veselības informācijas sistēmu, kā rezultātā sabiedrībai būs pieejama droša, precīza un regulāra informācija par vides veselības aktualitātēm.

▼ Nodrošināt regulāru dažādu iestāžu, organizāciju sadarbību vides veselības jomā.

▼ Veicināt vides veselības izglītību skolās.

Risinājumi

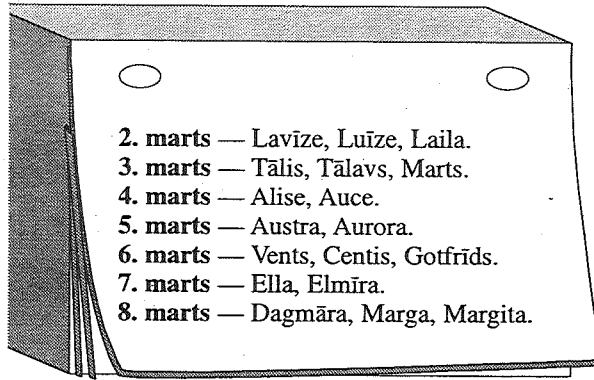
● Izstrādāt sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas, kā arī vides izglītības veicināšanas stratēģiju rajonam.

● Nodrošināt Preiļu rajona padomē štata vietu vienam darbiniekam, kas atbildētu par vides vai vides veselības jautājumiem rajonā, apkopot esošo informāciju, sadarbotos ar masu medijiem, nodarbotos ar iedzīvotāju zināšanu pilnveidošanu.

● Rajona vides veselības iestāžu, pašvaldību kopīga pieredzes apmaiņa un vides veselības informācijas plūsmas uzlabošanai domāti semināri.

● Pašvaldību vadītāju un speciālistu apmācība par vides veselības jautājumiem.

Projekta «Preiļu rajona Vides veselības rīcības plāna aktualizācija» ietvaros izstrādātais vides veselības stāvokļa pārskats ir pirmais šīs rajona rīcības programmas izstrādē. Visi Preiļu rajona iedzīvotāji, kā arī pašvaldību un atbildīgo institūciju vadītāji tiek aicināti izteikt savas domas un piedāvāt idejas par vides veselības aktuālo problēmu risināšanas iespējām. Programmas izstrādē piedalīsies Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas darbinieki. Kopā ar iesaistītajiem speciālistiem tiks gatavots projekts, lai piesaistītu investīcijas. Cienījamie Preiļu rajona iedzīvotāji, jums tiek piedāvāta iespēja līdzdarboties projektā, kura īstenošana ļaus mums apkārt radīt labvēlīgu vidi, kurā dzīvos un strādās veseli cilvēki.

- 2. marts — Lavīze, Luīze, Laila.
- 3. marts — Tālis, Tālavs, Marts.
- 4. marts — Alise, Auce.
- 5. marts — Austra, Aurora.
- 6. marts — Vents, Centis, Gotfrīds.
- 7. marts — Ella, Elmīra.
- 8. marts — Dagmāra, Marga, Margita.

Audz laimīgs, mazais!

Rožupes pagasta iedzīvotājas **Oksanas Bogačovs** meitiņa piedzima 21. februārī. Māmiņa kopā ar meitas tēti **Māri** mazulīti nosaukuši par Alīnu. Mammu un mazo māsu mājās no slimnīcas nepacietīgi gaidīja trīsgadīgā **Gunīta**. Alīnai ir daudz māsiņu, jo vecmāmiņai **Irinai** ir astoņas mazmeitas. Bet vecmamma **Ritas** četru mazbērnu pulciņā ir gan puikas, gan meitenes.

Oksana par palīdzību dzemdībās teica paldies ārstei **Larisai Bogdanovai**, **Jurim Kļaviņam**, vecmātei **Dagnijai** un pārējam nodaļas personālam.

Sanitas Raščevskas dēlens nāca pasaulē 24. februārī. Puišīša auklēšanā māmiņai palīdzēs vecākā meita **Evija**. Par mazuliša piedzimšanu priecājas tētis **Gunārs**, kā arī vecmāmiņas **Leonora** un **Monika**, vectēvs **Roberts**. Ģimene dzīvo **Stabulnieku** pagastā.

Zēna māmiņa teica paldies ārstei **Larisai Bogdanovai** un visiem pārējiem dzemdību nodaļas darbiniekiem par atbalstu.

Ingrīdas un **Jāzepa Ločmeļu** pirmais bērniņš, puisītis, kas nosaukts par **Elvi**, piedzima 26. februārī. **Elvis** ir pirmais mazbērns **Ingrīdas** vecākiem **Annai** un **Pēterim**, kā arī **Jāzepa** mammai **Annai** un tēvam **Robertam**. To, cik ļoti bērniņa ierašanās gaidīta, apliecina radu un tuvinieku apsveikumi jaundzimušajam un viņa mātei. **Ingrīdu** un viņas dēliņu slimnīcā apmeklēja pat viņas audzināmā klase no **Riebiņu** vidusskolas, kur jaunā māmiņa strādā par skolotāju. Sestklasnieki gan tālāk par dzemdību nodaļas sliekšni netika, un arī mazulīti redzēja tikai iztālēm, taču viņi savas jūtas skolotājai izpauđa ar dāvanā pasniegtu spēļu lāci.

Vissmagākajos brīžos **Ingrīdai** blakus bija **Jāzeps**, un tagad viņa ar prieku un lepnumu atceras vīra atbildības izjūtu.

Mazulīti kristīs **Riebiņu** baznīcā, kurā vecāki laulājušies. Savam dēlam **Ingrīda** vēlēja augt veselam, būt tikpat stipram kā piedzimstot un lai viņam nekad nekā netrūktu.

Jaunā māmiņa pateicās ārstei **Svetlanai Morozovai**, kura vadījusi viņas grūtniecību, un arī dzemdības gadījās ārstes dežūras laikā, kā arī **Jurim Kļaviņam**, vecmātei **Māritei**, bērnu medmāsai un pārējiem dzemdību nodaļas darbiniekiem.

Arī moderns darbs lauž kaulus

Gadus piecus atpakaļ uz cilvēkiem, kas darbdienā vadija siltās telpās, stundām klikšķinot datora tastatūras taustiņus un verties zilpelēkā ekrānā, pārējie nolūkojās ar vāji slēptu skaudību un apbrīnu. Pirmkārt, par to, ka viņi prot apieties ar tādu sarežģītu iekārtu, otrkārt, — par ārēji šķietamo darba vieglumu. Darbs kaulus nelauž, un tūlznas uz rokām nemetas.

Aizritējusi tikai puse no gadu desmita, un tagad tikai retajam, kurš šo laiku savās darbavietās pavadījis aci pret aci ar datoru augstas dienas, nav sūdzību par veselību. Vairumā gadījumu darbinieki, kuri pie datora nostrādā ilgāk nekā desmit stundas nedēļā, ārstu meklē divu iemeslu dēļ — sūdzoties par redzes traucējumiem vai sāpēm tā dēvētajā balsta un kustību aparātā (mugurā, sprandā, rokās, kājās). Tiek konstatētas nopietnas arodslimības, kas radušās apmēram piecu gadu laikā, tas ir, periodā, kad kantoros, birojos, ofisos ienāca moderna informācijas tehnoloģija. Darbā ar datoriem arodkaites attīstās pamazām un it kā no sīkumiem, kam parasti netiek pievērstas uzmanība: zems krēsls, augsts galds, monitors tuvu pie sejas.

Tiem, kuri ilgstoši veras datora ekrānā, bieži rodas tā dēvētais sausās acs sindroms. Cilvēks parasti mirkšķina acis 20-22 reizes minūtē, bet tiklīdz viņa priekšā ir monitors, — septiņas reizes minūtē. Mirkšķinot acis, cilvēks samitrina acu ābolu un noskalo no tā visus putekļus un netīrumus. Tādēļ, jo retāk plakstiņi kustas, jo lielāka iespējamība, ka acīs būs sausuma sajūta, liksies, ka tajās kaut kas iebiris, plakstiņi pietūks, un āda ap acīm būs apsārtusi. Sausās acs sindromu ārstē maksīgās asaras. Lai gan acu pilienus aptiekās var iegādāties bez ārsta receptes, tomēr ieteicams pirms to lietošanas konsultēties ar ārstu.

Strādājot ar datoru, cilvēks lielāko darba dienas daļu pavada sēdus. Šādā piespiedu stāvoklī samazinās enerģijas patēriņš, palēninās asinsrite, atslābinās muguras muskuļi un samazinās jostas daļas izliekums. Rezultātā spiediens uz starpskriemeļu diskiem palielinās un var rasties sāpes mugurā. Turklāt lielas slodzes gadījumā netiek pietiekami apasiņoti muskuļi, cīpslas, nervi un locītavas, pret ko organisms protestē ar vielmaiņas traucējumiem, sāpēm, nogurumu un saspringumu.

Statiskā slodze rodas arī roku muskuļiem, strādājot ar peli. Tā

saucamās peles slimībai raksturīgs pastiprināts nogurums, asas, dedzinošas sāpes, tirpšana plaukstās.

Latvijas Republikas Ministru Kabinets saskaņā ar likumu «Par darba aizsardzību» izdevis «Darba drošības un veselības aizsardzības noteikumus, strādājot ar displeju un iekārtojot darbstaciju». Ar jēdzienu «darbstacija» šajos noteikumos apzīmēta darba vieta, kurā atrodas dators un tā darbības nodrošināšanas ierīces (sistēmas bloks, displejs, tastatūra), darbam ar displeju nepieciešamā telpas daļa, galds un krēsls. Darbstacijai ir jābūt iekārtotai tā, lai tās lietošana neapdraudētu nodarbinātā drošību un veselību. Noteikumi paredz, ka darba krēslam jābūt stabilam un jānodrošina strādājošajam iespēja brīvi kustēties un ieņemt ērtu stāvokli, krēsla augstums, kā arī atzveltne augstums un slīpums ir regulējams, katram nodarbinātajam ir jābūt atbalsts, ja viņš to vēlas. Darba galdam jābūt tādā, kas maz atstāro gaismu, pietiekami lielam, lai nodarbinātais varētu uz tā atbalsēt plaukstas un rokas, mainīt darba vietā esošo ierīču un priekšmetu izvietošanu, kā arī atrast sev ērtu

darba stāvokli. Platībai tastatūras priekšā ir jābūt pietiekamai, lai nodrošinātu atbalstu nodarbinātā rokām un plaukstām. Displejam jāatbilst šādām prasībām: rakstu zīmes uz ekrāna ir skaidrā formā, atbilstoša lieluma un ar atbilstošām atstarpēm starp rakstu zīmēm un rindām, attēls ir stabils, bez mirgošanas vai cita veida nestabilitātes, gaišums un kontrasts starp rakstu zīmēm un fonu ir tads, lai nodarbinātais to varētu viegli regulēt un viegli pielāgot apkārtējiem apstākļiem.

Minētajos noteikumos ir izskaidrotas arī prasības, kādām jābūt darba telpā attiecībā uz apgaismojumu, gaismas avotiem, atspīdumu uz ekrāna, logiem, troksni, starojumu, gaisa mitrumu.

Noteikumu ievērošanu darbā ar datoriem uzrauga un kontrolē Valsts darba inspekcija, bet par noteikumu ievērošanu atbildīgs ir darba devējs.

Ja nodarbinātajam nepieciešami darba pienākumu veikšanai piemēroti speciāli redzi uzlabojoši medicīniski optiski līdzekļi (brilles, kontaktlēcas), darba devējs atmaksā to iegādi.

L.Rancāne

Pareizi organizēti darba apstākļi, strādājot ar datoru

■ Krēsla sēdeklim jābūt vienā līmenī ar bedrīti zem kāju ceļgaliem. Krēsla atzveltne garumam jāsniedz vismaz līdz lāpstiņām, un tai jābalsta mugura vismaz jostas un krustu rajonā. Jāparūpējas arī, lai krēsls nebūtu par dziļu, tas ir, lai sēdekļi būtu mazliet isāks par kājas augststība garumu.

■ Galdam jābūt tik augstam, lai pie tā piesēdies cilvēks rokas varētu nolikt 90 grādu leņķī. Tieši pa rokami jābūt tai datora vai tastatūras daļai, ar kuru cilvēks visvairāk strādā. Piemēram, grafiķim rokas galā vajadzētu atrasties pelei, grāmatvedim — tastatūras ciparu daļai.

■ Attālūmam no cilvēka acīm līdz monitoram jābūt 60 centimetru. Monitoram ir jābūt tieši acu līmenī vai arī nedaudz zemāk.

■ Ja darba vieta atrodas pie loga, tad vislabāk sēdēt pret to ar sāniem.

■ Datora kabeliem un vadiem jābūt pietiekami gariem, lai gan tastatūru, gan peli varētu novietot sev pēc iespējas ērtāk.

■ Apgaismojumam biroja telpās jābūt maigam un mierīgam, un pie katra datora ir vajadzīga grozamā galds lampas.

■ Ieteicamā darba telpas platība vienam darbiniekam ir vismaz 4,8 kvadrātmetri.

■ Ja telpā ir vairāk nekā viens dators, tad tie jānovieto tā, lai displeji ar mugurējām virsmām būtu vērsti viens pret otru.

Kādi veselības sarežģījumi rodas neērtos darba apstākļos

■ Pārāk dziļš sēdekļs rada sāpes apakšstilbos.

■ Ja krēslam nav muguras atbalsta vai arī tas ir pārlietu augsts vai zems, — sāpes jostas un krustu rajonā.

■ Pārāk zems datorgalds rada sāpes jostas un krustu rajonā, sāpes apakšstilbos.

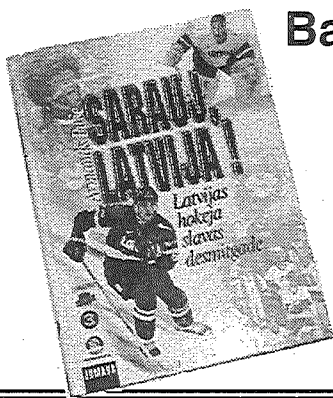
■ Krēsls, kas novietots monitoram pārlietu tuvu vai zemu, rada sāpes sprandā.

■ Netīrs, putekļains monitors, kas novietots pārlietu tuvu acīm, rada redzes traucējumus.

■ Saules vai nepareizi izvietotu lampu atspīdums monitorā rada redzes traucējumus, sāpes jostas un krustu rajonā (no nepareizas sēdēšanas iepretim monitoram).

■ Ja monitors novietots pārlietu augstu, rodas sāpes sprandā.

SPORTS

Latvijas sportistu izcīnītās vietas Soltleiksitijas olimpiskajās spēlēs

SALT LAKE 2002

2002. gada Ziemas Olimpiskās spēles, kas sākās 8. februārī, noslēdzās 24. februārī. Olimpiēši atvadījās no Soltleiksitijas, lai pēc četriem gadiem 2006. gadā tiktos Turīnā XX Ziemas olimpiskajās spēlēs.

No Latvijas sportistiem augstāko vietu izcīnīja Sanda Prūša vadītais četrinieks bobslejā, kas ierindojās septītajā vietā. Latvijas hokeja izlase, kā arī kamaniņu braucēja Anna Orlova izcīnīja deviņo vietu, desmito — kamaniņu braucēji Iluta Gaile un Sandris Bērziņš/Ivars Deinis.

Rezultāti:

● **Bobslejs**

Sandis Prūsis/Mārcis Rullis/ Jānis Silarājs/Jānis Ozols — 7. vieta,
Sandis Prūsis/Mārcis Rullis — 11. vieta,
Gatis Gūts/Intars Dīcmanis/ Māris Rozentāls/Gunārs Bumbu-

lis — 12. vieta,
Gatis Gūts/Intars Dīcmanis — 13. vieta.

● **Hokejs**

Latvijas vīriešu izlase — 9. vieta.
(Latvija — Austrija 4:2, Latvija — Slovākija 6:6, Latvija — Vācija 1:4, Latvija — Ukraina 9:2).

● **Kamaniņu sports**

Anna Orlova — 9. vieta,
Iluta Gaile — 10. vieta,
Sandris Bērziņš/Ivars Deimanis — 10. vieta,
Maija Tiruma — 18. vieta,
Nauris Skraustiņš — 22. vieta,

Guntis Rēķis — 29. vieta,
Mārtiņš Rubenis — izstājās.

● **Skeletons**

Tomass Dukurs — 21. vieta.

● **Kalnu slēpošana**

Ivars Ciaguns: slaloms — 26. vieta, milzu slaloms — izstājās.

● **Ātrslidošana**

Ilonda Lūse: 3000 m — 30. vieta, 1500 m — 35. vieta.

● **Biatlons**

Oļegs Maļuhins: 20 km — izstājās, 10 km — 46. vieta, 12,5 km iedzišana — 30. vieta,
Jēkabs Nākums: 20 km — 35. vieta, 10 km — 52. vieta, 12,5

km iedzišana — 54. vieta,
Ilmārs Bricis: 20 km — 39. vieta, 10 km — 40. vieta, 12,5 km iedzišana — 51. vieta,
Gundars Upenieks: 20 km — 71. vieta, 10 km — 65. vieta, 12,5 km iedzišana — nestartēja,
Latvijas vīriešu izlase (Maļuhins, Nākums, Upenieks, Bricis): 4x7,5 km stafete — 17. vieta,
Andžela Brice: 10 km — 58. vieta, 15 km — 63. vieta, 10 km — izstājās.

● **Slēpošana**

Juris Ģermanis: 15 km — 49. vieta, 10+10 km iedzišana — 54. vieta, 30 km — 60. vieta.

BNS

«Novadnieka» un veikala «Ģimenīte» izsludinātā prognožu konkursa «Soltleiksitija 2002» rezultāti

Nākamajā dienā pēc Ziemas olimpiādes atklāšanas «Novadnieks» kopā ar veikala «Ģimenīte» (Preiļos, Rēzeknes ielā 2) izsludināja prognožu konkursu «Soltleiksitija 2002». Ilgām pārdomām un anketas aizpildīšanai laika nebija, visam bija jānotiek ātri — šodien aizpildi anketu, rīt dodies uz pastu.

Pēc saņemto vēstuleņu skaita izrādījās, ka mūsu rajonā ir isti sporta fani vecumā no 14 līdz 65 gadiem gan starp daļā dzimuma pārstāvēti, gan vīru vidū. Kopumā tika saņemtas 30 anketas.

Lūk, atbildes uz konkursa jautājumiem. Salīdziniet pašī, cik tuvu patiesībai jūs bijāt, prognozējot rezultātus.

1. Pēc Soltleiksitijas preses centra ziņām startēt bija pieteicies 2531 sportists. Tas ir jauns ziemas olimpisko spēļu rekords. Iepriekšējais rekords piederēja Nagano — 2339 sportisti.

2. Vislielākā sportistu delegācija bija amerikāņiem — 211. Tālāk sekoja Krievi-

ja — 162, Vācija — 158.

3. Latvija sportistu skaita ziņā bija 18. vietā. Mūs valsti pārstāvēja 51 sportists.

4. Olimpiskajās spēlēs tika pārstāvēti 15 sporta veidi: biatlons, bobslejs, kerlings, daiļslidošana, hokejs, kamaniņu braukšana, skeletons, ātrslidošana, trampīnlēkšana, kalnu slēpošana, frīstails, šortreks, snovbords, ziemēļu divcīņa, distanču slēpošana.

5. Augstāko vietu no Latvijas sportistiem ieguva Sanda Prūša vadītais četrinieks bobslejā — 7. vieta.

6. Latvijas hokeja komanda priekšsacīkšu turnīrā neiekļuva. Pēdējo spēļu rezultāti: Latvija — Vācija (1:4), Latvija — Ukraina (9:2)

7. Latvijas hokeja izlase izcīnīja 9. vietu.

8. Latvijas biatlonisti 4 x 7,5 km stafetē izcīnīja 17. vietu.

9. Biatlonists Oļegs Maļuhins pēc individuālajiem rādītājiem iekļuva 30. vietā.

10. Kamaniņbraucēja Iluta Gaile izcīnīja 9. vietu.

11. Sanda Prūša vadītā ekipāža divniekos bija vienpadsmitā.

12. Sanda Prūša vadītā eki-

pāža četriniekos bija septītā. 13. Pirmo vietu neoficiālajā komandu vērtējumā ieguva Vācija.

Olē, olē! Prognožu spēles ātrākie, zinošākie, tālredzīgākie:

1. Jāzeps Sadovskis (Preiļi) ieguva 9 punktus. Balva — skaists peldu dvieļis ar uzrakstu «Sports» no veikala «Ģimenīte».

2. Stanislavs Kalvāns (Rožkalnu pagasts) — 7 punkti. Balva — A.Pučes grāmata par Latvijas hokeja desmitgadi «Sarauj, Latvija» no «Novadnieka».

3. Vitālijs Kursietis (Rožupes pagasts) — 6 punkti. Balva — «Novadnieka» T-krekliņš.

Veicināšanas balvas (brelok) jaunākajiem konkursa dalībniekiem

Zintim Gilučam (Aglona), Ilgai Paulītei (Silajāni) un cienijama vecuma dāmai Līvija Pastarei (Rudzāti).

Par balvu saņemšanu vienosimies, sazvānīties pa tālruni 1-53-07056.

Vieta	Valsts	Zelts	Sudrabs	Bronza	Kopā
1.	Vācija	12	16	7	35
2.	ASV	10	12	11	33
3.	Norvēģija	11	7	4	22
4.	Kanāda	5	3	8	16
4.	Austrija	2	4	10	16
6.	Krievija	5	7	3	15
7.	Francija	4	5	2	11
7.	Šveice	3	2	6	11
9.	Itālija	3	3	4	10
10.	Nīderlande	3	5	0	8
10.	Ķīna	2	2	4	8
16.	Igaunija	1	0	2	3

REKLĀMA

REKLĀMA

REKLĀMA

LOTERIJA

SAIMNIEKA VEIKSME

- dāvana Jums apdrošināšanas sabiedrības 10 gadu jubilejā

Līdz 31.oktobrim noformējiet polisi jebkurā apdrošināšanas veidā un iaimējiet vērtīgas dāvanas: motorzāģus, zālespļāvēju, dārza mēbeles un daudz ko citu.

BALVA

APDROŠINĀŠANAS AKCIJU SABIEDRĪBA

Preiļi - Paulāna 3a-17, tālr. 53 22562
Līvāni - Draudzības 7, tālr. 53 42775 • Līvāni - Rīgas 270

Veiksme ar Jums, ja blakus BALVA!

Informē — 01

Februārī VUGD Preiļu nodaļas sakaru punktā tika saņemti 27 operatīvie izsaukumi. No kuriem: 2 reizes uz ugunsgrēkiem, 2 reizes uz ceļu satiksmes negadījumu seku likvidāciju, bet pārējās reizes — palīdzības sniegšana iedzīvotājiem un organizācijām. Ugunsgrēku nodarītie materiālie zaudējumi aptuveni Ls 1500.

Sakarā ar mainīgajiem laika apstākļiem gribam brīdināt mūsu rajona iedzīvotājus, it sevišķi zemledus maksšķerniekus, par iespējamām briesmām atrodoties uz ledus — upēs, ezeros un atklātajās ūdeņskratuvēs.

Esiet, lūdzu, piesardzīgi!

V.Rikovs,
VUGD Preiļu nodaļas vada komandieris

Vai jūs ticat Dievam?

Konstantīns, dzīvo Preiļos:

— Dvēselē Dievam ticu, taču uz baznīcu ik svētdienu neēju, reti sanāk. Mazmeitiņu kristījām tepat, Preiļu Romas katoļu baznīcā. Ticu, ka ir augstāki liktenīgi spēki, kas vada dzīvi. Arī manu dzīvi tie vadījuši. Esmu apmierināts ar savu likteni, lai gan ir bijuši arī traģiski brīži, esmu zaudējis dēlu.

Ilze Rožinska, Preiļu Valsts ģimnāzijas skolotāja:

— Tam ir jātic, jo cilvēks patiesībā ir tikai necība. Jāsaprot, ka ir kāds augstāks spēks, kas cilvēka dzīvi vada.

Arī pati eju baznīcā, spēlēju ērģeles savas dzimtas puses Jasmuižas baznīcā. Tur esmu dzimusi, tur ir kristīti mani bērni un arī es pati. Esmu pārliecināta, ka daudzās dzīves situācijās kāds augstāks spēks man ir stāvējis klāt, mani sargājis un palīdzējis.

Dzintra Savicka, Aglonas pagasta bibliotēkas vadītāja:

— Cilvēkam jātic pašam sev, jo Dievs ir pašā cilvēkā. Manuprāt, arī savu likteni cilvēks pats veido. Ja slikti dzīvos, sliktu domāsi un darīsi, sliktais agrī vai vēl atgriezīsies pie paša.

Inga Firsova, Preiļu Valsts ģimnāzijas 2. vispārīgā kursa audzēkne:

— Jā, ticu Dievam. Savā dzīvē esmu paļāvusies uz Dievu un grūtā brīdī lūgusi palīdzību.

Man ticība ir iekšēja sajūta nevis uz āru vēsta baznīcā iešana. Katram cilvēkam ir savs liktenis, kas paredzēts no augšas, tomēr domāju, ka ir jāpaļaujas arī pašam uz sevi un jātic sev, jo cilvēks savu likteni daļēji var ietekmēt un pārmainīt uz labo pusi.

Aleksandrs Nikolajevs, dzīvo Rušonas pagastā:

— Neticu. Arī augstākiem pārdabiskiem spēkiem un liktenim, kas ietekmē cilvēka dzīvi, es neticu. Paļaujos tikai pats uz sevi. Man nav bijusi vajadzība lūgt augstāku spēku palīdzību.

G.Kraukle
Foto M.Rukosujevs

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS, LĪDZJŪTĪBA

Uzmanību, lasītāji!

4. martā plkst. 14.00 redakcijā Preiļos, Aglonas ielā 1 «Novadnieka» lasītājus konsultēs zvērināta advokāte **AGNEŠE SEVASTJANOVA.**
Līdzī jāņem pase un «Novadnieka» abonēšanas kvīts.

Martā
«Novadnieks»
iznāks 8 reizes:
2., 6., 9., 13.,
16., 20., 23. un
28. (ceturtdiena)
datumā.

Pārdod

Ford Transit (BUS), 1982. g., 500 \$. Tālr. 24147;
MTZ-52. Tālr. 53-30554;
māju Līvānos, Rīgas ielā. Tālr. 9222628;
3 istabu dzīvokli. Tālr. 9227197;
1,5 istabu dzīvokli. Tālr. 6480933;
sienu rulonos. Iespējama piegāde. Tālr. 55614,
9439285;
govī. Tālr. 54628.

Pērk

GAZ 21, 24, 53, M-412, ZAZ motorus. Tālr. 6889904.

Dažādi

Izgatavoju logus, durvis, taburetes un citas mēbeles.
Tālr. 23451.

SIA «MALIKA PLUSS» par augstām cenām iepērk lopus.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 24216.

Z/s «Musino» iepērk lopus dzīvsvārā:
govis, teļus, bulļus, piena teļus, zirgus
cūkas, aitas, kazas.
Tālr. 23887, 55639, 6461550,
9183601.

SIA «AIBI» pērk zirgus, liellopus, jaunlopus, aitas, cūkas.
+12%, +18%.
Tālr. 48-71185, 48-71804,
9478728, 9445135.

SIA «Ranko» iepērk mājlopus dzīvsvārā.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 42807, 44179, 46384, 9161121.

5. martā pārdos melnus un brūnos jaunputnus (5, 6 mēn.), dējējvistas, gaiļus. Anspokos 7.45, Aizkalnē 7.55, Pelēcos 8.05, Ārdavā 8.15, Aglonā 8.35, Jaunaglonā 8.50, Aglonas st. 9.05, Kastīrē 9.20, Gailīšos 9.40, Riebiņos 9.55, Preiļos 10.15, Pieniņos 10.50, Smelteros 11.05, L. Anspokos 11.15, Priekules 11.25, Rudzātos 11.45, Rožupē 12.05, Līvānos 12.25, Jersikā 13.00, Upeniekos 13.10, Starēs 13.30, Sprīvecumos 13.35, Kvedervecos 13.40, Rimicānos 13.50, Upmalā 14.05, Vārkavā 14.20, Pīliskās 14.35, Ančkinos 14.50, Rauniešos 15.05, Sutros 15.20. Tālr. 21270, 1-9186065.

Whirlpool īpašais Lieldienu piedāvājums veikalā «SPEKTRS»

Martā pērkot Whirlpool automātisko veļasmašīnu vai ledusskapi, ar cenu sākot no **Ls 239,-** saņemsiet dāvanu **Ls 25,- vērtībā!**

7 gadu garantija svarīgākajām daļām!

Pērkot preces uz kredīta - pirmā iemaksa tikai 10%!
Lielgabarieta preču piegāde rajona robežās - bez maksas!

SPEKTRS Preiļos, Raiņa bulv 17, TEL/FAX 53-22043

SIA «KRISTĀ» IEPĒRK

Kokmateriālu veids	Garums (m)	Diametrs (cm)	Cena Ls/m ³
Bērza finierklučus (B šķira)	2,75; 3,40	no 21	14
Bērza finierklučus (B šķira)	5,0; 5,50	no 21	16
Bērza finierklučus (I šķira)	visi garumi	no 24	25
Apses sērkokciņklučus	2,75	no 20	10
Bērza taru	2,50	no 14	7
Bērza papīrmalku	3,0	no 6	8,50
Egļes papīrmalku	3,0	no 6	7
Priedes papīrmalku	3,0	no 6	6,50
Egļes sikbaļķus	4,90	no 14	18
Priedes sikbaļķus	4,90	no 14	16

Darba laiks no 8.00 līdz 17.00, pārtraukums no 12.00 līdz 13.00.
Zvanīt: 1-5874239, 9404266, 9237929, 9127994.
Sniedz transporta pakalpojumus — a/m KAMAZ ar fiskaru (14 Ls/stundā).
Vajadzīgi forvardera pakalpojumi pastāvīgai sadarbībai līdz 2000 m³. Zvanīt 9486779.
Pērk cirsma, ipašumus. Zvanīt 9180800, 9506186.

OBLIGĀTĀS OCTA POLISES UZ LIETUVU.
AAS «BALVA» Preiļos, A.Paulāna 3a.
Tālr. 22562.

9. martā
Preiļos, Aglonā, Līvānos
sertificēts ārsts no Rīgas **noteiks veselības stāvokli, izmantojot iridoskopiju (pēc acu zīlītēm).**
Pieteikties pa tel. 9888112.

SIA FAA BALTĪKUMS

līdz 2002. g. 12. martam turpina akciju obligātajā transporta līdzekļu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā.
Atlaide līdz 40%!
Piekabēm — 50%!
Adrese: Preiļi, Brīvības iela 2-9 (pie autobusu stacijas), tālr. 22343.

SIA «Vilcāns V» Līvānos, Alejas ielā 19 (Ubaglīci pie pilsētas stadiona) izgatavo melnā granīta pieminekļus, apmales un melnās betona apmales.
Līvānu novada iedzīvotājiem LĪZINGS!
Tālr. 6469426, 53 41555 pēc 20.

SIA «Piebalgas tekstils» vilnas maiņas punkts rīko izbraukumu. **5. martā** 9.00 Sīļukalnā, 9.30 Galēnos, 10.00 Polkoronā, 10.30 Smelteros, 11.00 Anspokos, 11.30 Priekules, 12.00 Rudzātos, 13.00 Rožupē, 13.30 Vanagos, 14.00 Sutros, 15.00 Līcos. **6. martā** 8.30 Kastīrē, 9.00 Aglonā, 10.00 Ārdavā, 11.00 Aizkalnē, 12.00 Pelēcos, 12.30 Aredolā, 13.00 Vecvārkavā, 14.00 Vārkavā, 14.30 Rudzātos.

SIA «Kārlis Viens» iepērk lopus (kautsvārā):
bulļus 1,15-1,17 Ls/kg,
teles 1,05-1,10 Ls/kg, govīs 0,95-1 Ls/kg,
aitas 1,30-1,50 Ls/kg, piena teļus 1 Ls/kg.
Samaksa tūlītēja (pie svēršanas).
Formē subsidijas.
Tālr. 6468887, 53-81756, 53-48524.

ANEKDOTES

Kādas partijas kongresā partijas vadītājs uzstājas:

— Šodien cilvēkiem bieži nepietiek naudas, lai nopirktu pienu un gaļas produktus.

Balss no zāles:

— Nekas, strādāsim divās maiņās!
— Drīz cilvēki pavisam nevarēs atļauties ne pienu, ne gaļu.

— Nekas, strādāsim trijās maiņās!

— Kas jūs esat, censoni?
— Krematorijas direktors!

Saimnieks māca papagailim runāt:
— Tagad atkārto: «Es māku staigāt».

Papagailis:
— Es māku staigāt.

Saimnieks:
— Es māku runāt.

Papagailis:
— Es māku runāt.

Saimnieks:
— Es māku lidot.

Papagailis:
— Melo!

Vai džentlmenim ir jādāvina dāmai ziedi, ja sieva viņam naudu ir devusi priekš kartupeļiem?